

BIJLAGEN

Tweede verkennend onderzoek naar de impact van de Omgevingswet

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Royal
HaskoningDHV
Enhancing Society Together

KWALITEITS
INSTITUUT
NEDERLANDSE
GEMEENTEN

Bijlage 1: Streefbeelden

Bijlage 2: Basisvragenlijst

Bijlage 3: Projectgroep en betrokkenen

Bijlage 1 Streefbeelden

- Streefbeelden:
 - a) Gemeenten
 - b) Omgevingsdiensten
 - c) Waterschappen
 - d) Provincies
 - e) Rijk
 - f) Bedrijfsleven

Verkennend onderzoek impact Omgevingswet

Streefbeeld binnen gemeenten

1

Inleiding

- De programmadirectie Eenvoudig Beter (ministerie I&M) heeft Rijkswaterstaat gevraagd samen met KING en Royal Haskoning/DHV een actualisatie van de analyse van de impact van de Omgevingswet en onderliggende regels op te stellen
- Het traject om de wetgeving en AMvB's op te stellen is in volle gang. De mate van uitwerking verschilt nog. Daarom wordt in dit onderzoek gewerkt met streefbeelden
- Deze presentatie beschrijft het streefbeeld voor gemeenten op het moment van invoering van de Omgevingswet en is uitgewerkt in drie onderdelen. Eerst zijn de veranderingen beschreven in de processen voor planvorming en vergunningverlening en daarna enkele algemene organisatie thema's

2

Streefbeeld

Planvorming: 'van bestemmingsplan naar
omgevingsplan'

3

Procedure

- *Bredere procedure:* voor het gehele grondgebied van de gemeente wordt een omgevingsplan vastgesteld. Er gaat een breder motief gelden: 'evenwichtige toedeling van functies aan locaties'. Dit vervangt straks o.a. de procedures voor bestemmingsplannen, de beheersverordening en structuurvisie.
- *Meerdere omgevingsplannen:* in afwijking van het eerste lid kan de gemeenteraad meer omgevingsplannen vaststellen, met dien verstande dat voor elk gedeelte van het gehele grondgebied van de gemeente slechts een omgevingsplan wordt vastgesteld
- *Samenwerking:* bij de totstandkoming van het plan wordt vroegtijdig samengewerkt met inwoners, ondernemers, belangenorganisaties, etc. Ook geldt straks bijvoorbeeld een bindend instemmingadvies bij natuur.
- *Vorbereidingsbesluit:* het wetsvoorstel voorziet in een voorbereidingsbesluit tijdens de voorbereiding van een wijziging van een omgevingsplan. Nieuw is dat deze regeling alleen geldt voor de in het voorbereidingsbesluit aangewezen gevallen, zodat niet het hele gebied onnodig 'op slot gaat'
- *Besluit:* wat blijft is dat het plan door de gemeenteraad wordt vastgesteld.
- *Activiteit:* het begrip 'inrichting' komt niet meer terug, maar wordt 'activiteit'

Regels

- *Geldigheidstermijn*: voor bestemmingsplannen geldt dat deze eens per 10 jaar moeten worden herzien. Het omgevingsplan kent geen algemene termijn voor actualisatie, maar wordt dynamisch bijgehouden (incl. specifieke termijnen)
- *Algemene regels*: in de Omgevingswet wordt meer vastgelegd in algemene regels. Voor een aantal activiteiten worden geen rijksregels meer vastgelegd. Is een activiteit niet genoemd, dan kan het regelen daarvan desgewenst volledig decentraal plaatsvinden (vb. licht op sportvelden).
- *Vergunningen*: in het Amvb Omgevingsbesluit wordt aangegeven wanneer de vergunningplicht geldt. Verder gelden algemene regels. Als van de regels wordt afgeweken moet een vergunning worden aangevraagd.
- *Toegankelijkheid*: vanuit dezelfde informatiepositie voor initiatiefnemers geldt dat ook alle regels (algemeen en lokaal) toegankelijker moeten worden gemaakt en gemakkelijk als data kunnen worden ontsloten
- *Lokaal/landelijk*: de gemeente geeft in het omgevingsplan vooral locatiespecifieke regels over de gebruiksmogelijkheden van gronden en kleinschalige activiteiten. Het Rijk stelt bij AMvB vooral regels of vergunningvereisten die landelijk uniform gelden

5

Kwaliteit

- *Omgevingswaarden*: in de Amvb's (o.a. Bkl) worden verplichte omgevingswaarden vastgesteld voor o.a. milieu en water. In het gemeentelijke omgevingsplan kunnen aanvullende omgevingswaarden worden vastgesteld
- *Lokale beleidsruimte*: met de Omgevingswet kan integraal omgevingsbeleid op decentraal niveau vorm krijgen. Door lokale beleidsruimte kan beter worden ingespeeld op de behoeften van initiatiefnemers en belanghebbenden. De gemeente kan hierin dus aanvullende of scherpere omgevingswaarden opstellen om lokaal de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren. Tevens is het mogelijk met het omgevingsplan maatwerkregels te stellen die afwijken van de algemene rijksregels.
- *Maatwerk*: er mag niet worden afgeweken van EU regelgeving en binnen oogmerk van Rijksregels (niet strenger dan BBT, niet schoner dan schoon). Regels kunnen soms wel soepeler worden gemaakt (vb. warmte lozen bij grote plassen). De verwachting is dat maatwerk terughoudend wordt toegepast. Net als nu volgens evaluatie huidige activiteitenbesluit

6

Interactie

- *Afstemming bevoegde gezagen*: doel van de Wet is een integraal en samenhangend beleid in de leefomgeving. Dit vraagt nog meer afstemming met de andere bestuurslagen dan nu het geval is (o.a. de afstemming tussen een projectbesluit van Rijk of provincie en het gemeentelijk omgevingsplan)
- *Betrokkenheid*: belang voor inwoners en ondernemers in de totstandkoming van het plan wordt groter, omdat het na vaststelling lastiger is om individueel gelijk te halen. Anderzijds gaat het omgevingsplan veelal een groter gebied omvatten en voelen mensen zich mogelijk minder betrokken dan wanneer het bijvoorbeeld hun eigen dorpskern betreft.
- *Andere doelgroepen*: het omgevingsplan heeft een bredere scope dan alleen ruimtelijke ordening, zoals bij het bestemmingsplan. Dit raakt mogelijk dus meer doelgroepen (o.a. belangenverenigingen) dan nu het geval is.
- *Advies en instemming*: ontbreken qua regels nog in de Amvb Omgevingsbesluit. Wel is er verplichte burgerparticipatie bij grote projecten
- *Bezwaar en beroep*: in de beginfase zullen bij de planvorming meer bezwaaren/of beroepsprocedures volgen

7

Digitalisering

- *Publicatie*: publicatie van de omgevingsplan zal plaatsvinden via een digitale voorziening zoals ruimtelijkeplannen.nl. Het verschil met de huidige situatie is nog niet bekend
- *Locatiegegevens en coördinaten*: de informatie voor initiatiefnemers en belanghebbenden zal straks met één klik op de kaart inzichtelijk moeten zijn. Hiervoor is het nodig dat locatiegegevens in alle zaken wordt meegenomen.
- *Menselijke tussenkomst*: doel is om via generieke voorzieningen voor alle belanghebbenden de informatie goed en begrijpelijk te ontsluiten, wat betekent dat er vanuit de gemeente minder menselijke tussenkomst is. De mogelijkheid bestaat echter dat initiatiefnemer en belanghebbende de algemene regels mogelijk verschillende interpreteren. De gemeentelijke rol zal dan verschuiven naar achter in het proces, van adviseur naar mediator
- *Archivering*

8

Streefbeeld

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

9

Informereren

- *Vooroverleg*: wordt nu vaak toegepast, maar is binnen de Omgevingswet niet verplicht. De gemeentelijke rol zal in eerste instantie verschuiven naar de initiatiefnemer die zelf informatie kan inwinnen en beoordelen. Hierin moet de gemeente wel de balans zoeken, want er wordt een meedenkende overheid gevraagd, niet een die regels op een A4-tje zet.
- *Dienstverlening*: de gemeente zal de dienstverlenende rol naar initiatiefnemers anders inregelen. In plaats van een controlerende rol op vergunningen, komt er een belangrijkere rol voor het KCC en eventueel accountmanagers om initiatiefnemers te adviseren wat kan en mag, mits zij hiervoor aankloppen bij de gemeente

10

Indienen

- *Eén aanvraag, één loket*: de aanvragen worden ingediend via het OLO. De wijzigingen in het OLO zijn nog niet bekend
- *Indieningsvereisten*: primair wordt meldings- en informatieplicht ingevuld door algemene regels. Als geen algemene regels gelden, dan krijgen gemeente een rol.
- *Minder vergunningen*: de verwachting is dat er straks minder vergunningen komen. Als gemeente is het van belang om te bepalen hoe je omgaat met deze verschuiving in het proces: aan de voorkant het gesprek voeren, controle aan de achterzijde, of meldingsplicht (vastgeld in Amvb BAL) en informatieverplichtingen (eventueel maatwerkregel uitzonderingen op informatieplichten op te nemen in het omgevingsplan)

11

Besluiten

- *Versnelling*: initiatiefnemers vragen om meer snelheid van gemeenten bij vergunningverlening. Het doel is om een omgevingsvergunning straks binnen acht weken af te handelen
- *Interactie met partners*: doel is snellere en betere besluitvorming bij projecten en integrale besluitvorming. Dit vraagt goede afstemming met andere partners, zoals omgevingsdienst en provincie. Zaakgericht werken in de keten is hierbij van groot belang
- *Instemming*: afhankelijk van de activiteit hebben sommige partners instemmingsbevoegdheid, bijvoorbeeld een waterschap bij waterhuishouding. De beslistermijn wordt dan met 4 weken verlengd.

12

Toezicht en handhaven

- *Risicomanagement*: doordat meer via algemene regels wordt geregeld heb je als gemeente minder zicht op wat er speelt. Risicomanagement gaat een nog belangrijkere rol spelen dan nu. Wat vooral van belang is hierbij is de afstemming over met organisaties die taken uitvoeren in opdracht van de gemeente (omgevingsdiensten, private partijen, etc.)
- *Kwaliteit gegevenshuishouding*: door sterker in te zetten op algemene regels ipv. vergunningplicht vervalt de inwinning van gegevens over wijzigingen in de leefomgeving. Dit heeft gevolgen voor o.a. de BAG. Voor de gemeente ligt er een taak om de kwaliteit van de registraties te borgen
- *Zorgplicht*: verandert eigenlijk niet ten opzichte van huidige situatie. Ook als je heldere voorschriften hebt gesteld, moet je blijven nadenken en kunnen optreden als handhaver (bijvoorbeeld als vissen bovendrijven, terwijl wel aan doelvoorschriften is voldaan)

13

Streefbeeld

Algemene onderwerpen per thema

14

Organisatie

- *Lokale beleidsruimte*: met de Omgevingswet kan integraal omgevingsbeleid op decentraal niveau vorm krijgen. Door lokale beleidsruimte kan beter worden ingespeeld op de behoeften van initiatiefnemers en belanghebbenden. De uitdaging is hoe deze lokale beleidsruimte wordt ingevuld en dat bijvoorbeeld naast de algemene regels lokaal niet alles aanvullend wordt dichtgeregeld
- *Samenhang in takenpakket*: in de fysieke leefomgeving hebben gemeenten te maken met diverse andere partijen. O.a. zal ook het bouwtoezicht worden geprivatiseerd. Het is van belang samenhang te hebben in het takenpakket wat je als gemeente zelf uitvoert en wat bij andere partijen is belegd.
- *Mediator rol*: als gemeente zal je mogelijk meer de rol als mediator vervullen. Initiatiefnemer en belanghebbende zullen algemene regels mogelijk verschillende interpreteren en vervolgens bij de gemeente aankloppen.
- *Dienstverlening*: als gemeente moet je de dienstverlenende rol naar initiatiefnemers anders inregelen. Dit betekent niet een controlerende rol op vergunningen, maar een grotere rol voor het KCC en eventueel accountmanagers om initiatiefnemers te adviseren wat kan en mag.

15

Werkprocessen

- *Ketensamenwerking*: doel van de Omgevingswet is een samenhangende benadering van regels in het fysieke domein. Zeker bij overstijgende en meer complexe aanvragen is ketensamenwerking cruciaal. Dit geldt bij ketentoezicht, ketenhandhaving (als een partij het milieuprobleem niet zelfstandig kan oplossen) en ook bij besluitvorming van regels en vergunningen
- *Uniformering van werkprocessen*: is nodig om de baten te realiseren, maar raakt anderzijds ook aan decentrale beleidsruimte.
- *Initiatiefnemers*: door de Omgevingswet wordt het gemakkelijker om ruimtelijke projecten te starten voor inwoners en ondernemers. Hoe blijf je op de hoogte van wat er speelt als gemeente als je geen vergunning ontvangt
- *Vergunningverlening*: de verwachting is dat er straks minder vergunningen komen. Als gemeente is het van belang om te bepalen hoe je omgaat met deze verschuiving in het proces: meer controle of aan de voorkant het gesprek
- *Bezwaaren beroep*: in de beginfase zal mogelijk bij de planvormingsfase en na een geschil tussen initiatiefnemer en belanghebbende meer bezwaar- en/of beroepsprocedures volgen
- *Risicomanagement*: doordat meer via algemene regels wordt geregeld heb je als gemeente minder zicht op wat er speelt. Hoe vul je risicomanagement in?

Medewerkers

- *Kennisniveau:* de Omgevingswet gaat uit van eenzelfde informatiepositie voor initiatiefnemers, belanghebbenden en ambtenaren. Dit betekent dat mensen beter geïnformeerd bij de gemeente kunnen komen en stelt hogere kwaliteitseisen aan het kennisniveau van medewerkers
- *Omscholing:* met de komst van de Omgevingswet verschuift een deel van de activiteiten binnen de gemeente, bijvoorbeeld van vergunningverlening naar het meer aan de voorkant meedenken met initiatiefnemers en handhaving. Diverse medewerkers zullen moeten worden omgeschoold
- *Cultuuromslag:* voor toezicht en handhaving verwacht men meer de toets achteraf dan vooraf en er komen meer mogelijkheden voor gelijkwaardige maatregelen. Daardoor is er meer kennis nodig bij toezicht en handhaving. Deels zal een verschuiving plaatsvinden van kennis die al in de organisatie aanwezig is.

17

Informatie en ICT

- *Zelfde informatiepositie:* bevoegd gezag, initiatiefnemer en belanghebbende hebben straks eenzelfde informatiepositie. Gemeenten moeten hun informatie uit lokale systemen automatisch kunnen uitwisselen met de laan
- *Standaardisatie:* standaarden (o.a. semantiek en techniek) zijn nodig voor versnelling van digitalisering en kostenreductie. Gemeenten maken hiervan gebruik in hun systemen en processen en zijn hierdoor aangesloten op de landelijke voorzieningen (OLO, AIM en ruimtelijkeplannen.nl)
- *Zaakgericht werken:* in de keten is van groot belang. Als gemeente zou je in 2018 zaakgericht moeten kunnen werken om de baten te realiseren
- *Kwaliteit gegevenshuishouding:* door sterker in te zetten op algemene regels ipv. vergunningplicht vervalt de inwinning van gegevens over wijzigingen in de leefomgeving. Dit heeft gevolgen voor o.a. de BAG. Voor de gemeente ligt er een taak om de kwaliteit van de registraties te borgen
- *Locatiegegevens en coördinaten:* de informatie voor initiatiefnemers en belanghebbenden zal straks met één klik op de kaart inzichtelijk moeten zijn. Hiervoor is het nodig dat locatiegegevens in alle zaken wordt meegenomen

Planning

- *Invoeringsdatum*: de geplande invoeringsdatum van de Omgevingswet is 1 juli 2018. De activiteiten met betrekking tot de digitalisering kennen een langere tijdhorizon (ontwikkeling tot ca. 2024)
- *Onzekerheid*: er is nog onzekerheid over exacte uitwerkingsniveau en product van de wetgeving en digitale voorzieningen. Tegelijkertijd moeten er, rekening houdend met de onzekerheid, op korte termijn concrete stappen worden gezet om in 2018 met de Omgevingswet te kunnen werken
- *Prioriteiten*: de ambities en verwachtingen zijn hoog gespannen voor de Omgevingswet. Voor gemeenten is het de uitdaging de juiste prioriteiten te stellen en ervoor te zorgen dat het huidige dienstverleningsniveau gehandhaafd blijft worden
- *Lokale invoeringstermijn*: terugrekenend vanaf de invoeringsdatum is het de vraag hoeveel tijd nodig is voor de lokale implementatie en voorbereidingen
- *Overgangsrecht*: nog niet uitgewerkt in wet- en regelgeving
- *Communicatie*: voorlichting / communicatie richting inwoners en ondernemers is cruciaal en hier moet tijdig mee worden begonnen

19

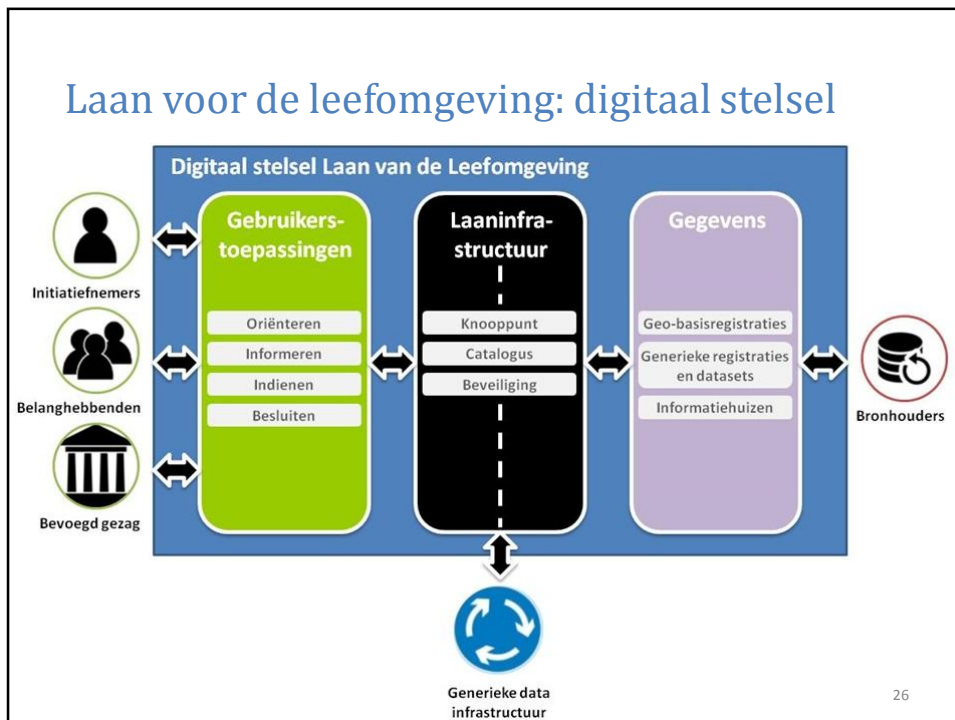
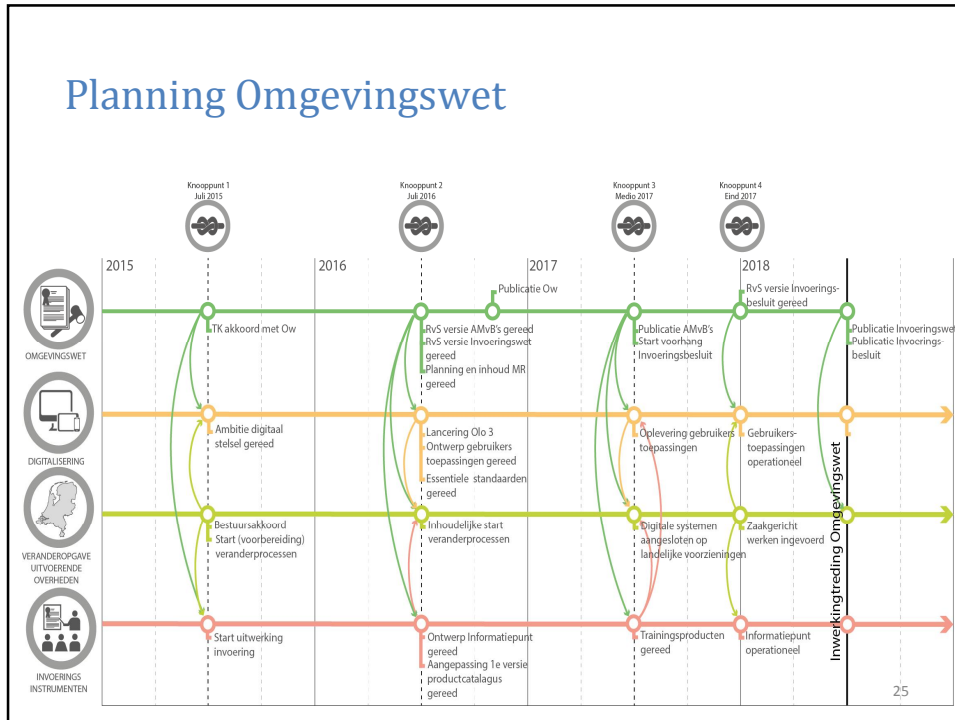
Bijlagen

Praatplaten Omgevingswet en aanvullende informatie

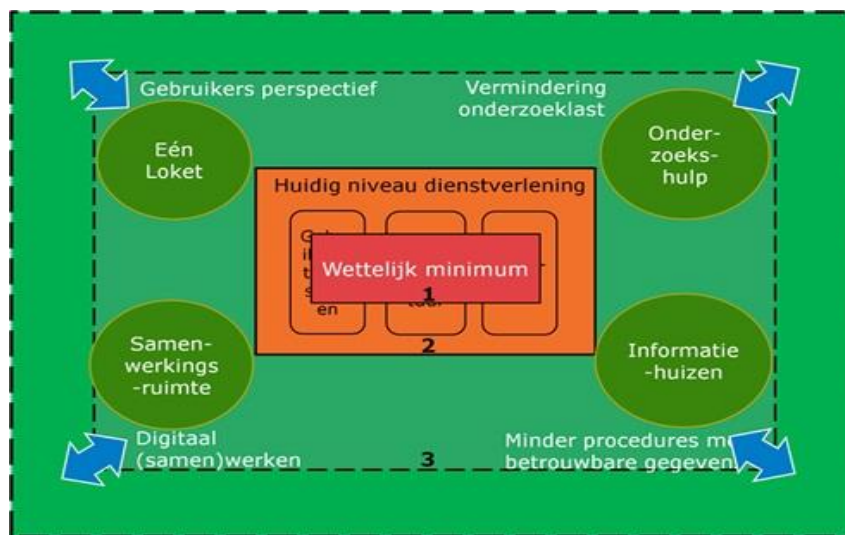
20

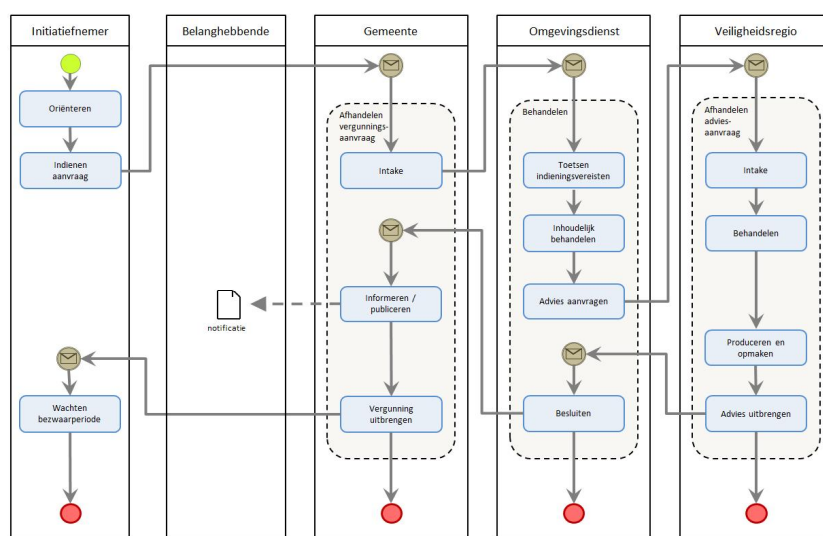

Ambitieniveaus digitalisering

27

Werkproces en gegevensstromen (vb. milieu)

Procesmodel vergunningaanvraag

28

Meer informatie

- Eerste onderzoek impact Omgevingswet gemeenten (2014)
<https://www.kinggemeenten.nl/sites/king/files/Eindrapport-IOW.pdf>
- Propositie gemeenten: “Ruimte voor verandering” (2015)
<http://www.vng.nl/files/vng/publicaties/2015/20150206-ruimte-voor-verandering.pdf>
- Programma Eenvoudig Beter
<https://omgevingswet.pleio.nl/>

Verkennend onderzoek impact Omgevingswet

Streefbeeld binnen Omgevingsdiensten

Inleiding

- De programmadirectie Eenvoudig Beter (ministerie I&M) heeft Rijkswaterstaat gevraagd samen met KING en Royal Haskoning/DHV een actualisatie van de analyse van de impact van de Omgevingswet en onderliggende regels op te stellen
- Het traject om de wetgeving en AMvB's op te stellen is in volle gang. De mate van uitwerking verschilt nog. Daarom wordt in dit onderzoek gewerkt met streefbeelden
- Deze presentatie beschrijft het streefbeeld voor omgevingsdiensten op het moment van invoering van de Omgevingswet en is uitgewerkt in twee onderdelen. Eerst zijn de veranderingen beschreven in de processen voor vergunningverlening, voorzover gemeenten deze hebben uitbesteed aan de omgevingsdienst, handhaving en toezicht en daarna enkele algemene organisatie thema's

Lokale afwegingsruimte

- *Beleidsruimte*: een belangrijk thema in de Omgevingswet is het creëren van lokale beleidsruimte; onder meer door in algemene regels meer maatwerk mogelijkheden te geven of juist door het wegvallen van bepaalde thema's uit algemene regels, zoals lokale hinder keus voor regulering verschuift naar omgevingsplan
- *Meerdere interpretaties*: Omgevingsdienst heeft te maken met meerdere gemeenten en een provincie, dus mogelijk meerdere invullingen en interpretaties van de lokale afwegingsruimte
- *Verschuiving in proces*: verschuiven van (milieu-)afwegingen naar de voorkant, in het omgevingsplan. Welke rol speelt Omgevingsdienst hierbij? Gaat zij adviseren en hoe ga je hier mee om in handhaving
- *Integraliteit en dienstenpakket*: het in elkaar schuiven van werkvelden Ruimtelijke ordening en milieu vraagt andere deskundigheid en zorgt eventueel voor een uitbreiding van het dienstenpakket aan gemeenten (is afhankelijke lokale keuzes)

Streefbeeld

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Informereren

- *Vooroverleg*: is niet meer verplicht. De rol van de omgevingsdienst zal net zoals bij gemeenten in eerste instantie verschuiven naar de initiatiefnemer die zelf informatie kan inwinnen en beoordelen
- *Dienstverlening*: de omgevingsdienst zal op basis van de dienstverleningsovereenkomst en opdrachtgever/-opdrachtnemerschap de rol naar de aangesloten gemeenten en of initiatiefnemers anders inregelen
- *Informatie*: objectgericht, persoonsgericht, volledig digitaal, plaats en tijdonafhankelijk
- *Interactie*: online/apps, persoonlijk/maatwerk, interactief/betrokken

Indienen

- *Eén aanvraag, één loket*: de aanvragen worden ingediend via het OLO. De wijzigingen in het OLO zijn nog niet bekend. De verwachting is echter dat eerste behandeling/beoordeling door de gemeente plaatsvinden en dan als zaak naar de omgevingsdienst wordt doorgestuurd voor toetsing op indieningsvereisten en behandeling, net als nu (zie slide 22).
- *Indieningsvereisten*: meldings- en informatieverplichtingen zijn in het Amvb Bal zijn nog niet uitgewerkt
- *Minder vergunningen*: de verwachting is dat er straks minder vergunningen komen. Voor de omgevingsdienst als opdrachtnemer is het van belang om te bepalen hoe je omgaat met deze verandering in het bestaande proces met de aangesloten gemeenten en welke visie hiervoor wordt ontwikkeld. Uiteraard kan dit per gemeente verschillen, afhankelijk van de beleidsruimte die gemeenten invullen.

Besluiten

- *Versnelling*: initiatiefnemers / gemeenten vragen om meer snelheid van omgevingsdiensten bij vergunningverlening, toezicht en handhaving. Het doel is om een omgevingsvergunning straks binnen acht weken af te handelen in plaats van in de gebruikelijke zesentwintig weken
- *Interactie met partners*: doel is snellere en betere besluitvorming bij projecten en integrale besluitvorming. Dit vraagt goede afstemming met andere ketenpartners, zoals gemeenten, provincies en externe (private) partijen. Zaakgericht werken in de keten is hierbij van groot belang
- *Instemming*: afhankelijk van de activiteit hebben sommige (keten) partners instemmingsbevoegdheid, bijvoorbeeld een waterschap bij waterhuishouding. De beslistermijn wordt dan met 4 weken verlengd
- *Delegatie/mandaat*: de veranderende rol van de omgevingsdienst in het besluitvormingsproces zorgt voor aanpassing van de delegatie/mandaten lijst
- *Belangrijke rol omgevingsplan*, ondermeer door verruiming lokale afwegingsruimte; welke rol krijgt Omgevingsdienst in dit proces en hoe vertaalt zij dit naar bijvoorbeeld andere taken als toezicht?

Toezicht en handhaven

- *Risicomanagement*: doordat meer via algemene regels wordt geregeld heb je als omgevingsdienst minder zicht op wat er speelt binnen de aangesloten gemeenten. Hoe vul je risicomanagement in?
- *Kwaliteit gegevenshuishouding*: door sterker in te zetten op algemene regels i.p.v. vergunningplicht vervalt de inwinning van gegevens over wijzigingen in de leefomgeving. Dit heeft gevolgen voor o.a. de BAG. Voor de gemeente als bronhouder ligt er een taak om de kwaliteit van de registraties te borgen en zorgdagen voor een goede ontsluiting met de Omgevingsdienst
- *Uitbesteding*: verschuiving toezicht en handhavingstaken naar omgevingsdiensten en of externe partijen
- *Actualisatieplicht*: de actualisatieplicht die de Omgevingswet voorschrijft maakt dat in de keten opdrachtgever-omgevingsdienst anders wordt gewerkt. Je moet toezicht houden op afhandeling in de keten en die monitoren
- *Maatwerk*: het takenpakket kan per gemeente al verschillen (milieu of pluspakket) en daarnaast biedt de Ow ook nog eens beleidsruimte per gemeente. Uitdaging is hoe dit in te vullen en te handhaven als dienst.

Streefbeeld

Algemene onderwerpen per thema

Organisatie

- *Samenhang in takenpakket:* takenpakket is basispakket (milieu) of compleet (ook de bouwtaken), maar ook door meer integrale afwegingen RO en milieu een eventuele uitbreiding op RO-gebied. Dit kan per opdrachtgever verschillen. Verder is interessant of maatwerk mogelijk blijft per opdrachtgever en hoe je dat dan regelt. Uit efficiency oogpunt is het van belang samenhang te hebben in het takenpakket wat je uitvoert.
- *Opdrachtgever/opdrachtnemer-rol:* het is vooral van belang dat de rol van opdrachtgever /opdrachtnemer op een goede manier wordt ingevuld en dat de uitvoeringsorganisatie als verlegstuk wordt gezien. Het gaat erom dat men gezamenlijk is voorbereid om situaties snel adequaat op te pakken. Meer dus dan allen de invoering. Hoe kan de omgevingsdienst de uitvoering door de opdrachtgever versterken?
- *Meerdere opdrachtgevers:* uitdaging is (nu ook al!) hoe om te gaan met de verschillende opdrachtgevers (provincie en gemeenten) in deze transitie
- *Veel veranderingen:* sommige diensten zijn nog bezig met het vormgegeven van de dienst, terwijl er gelijktijdig vanuit opdrachtgevers al nieuwe veranderingen op hen afkomen: o.a. Wet VTH, privatisering bouwkundige toetsing en Omgevingswet

Werkprocessen

- *Ketensamenwerking*: doel van de Omgevingswet is een samenhangende benadering van regels in het fysieke domein. Zeker bij overstijgende en meer complexe aanvragen is ketensamenwerking cruciaal en belangrijker dan nu. De omgevingsdienst is onderdeel van de keten.
- *Uniformering van werkprocessen en producten*: is nodig om de baten (kwalitatief en kwantitatief) voor de aangesloten gemeenten en provincie te realiseren. De vraag is echter of zij dit willen en hoe de opdrachtgeversrol wordt ingevuld per gemeente, provincie of gezamenlijk!
- *Risicomanagement*: doordat meer via algemene regels wordt geregeld heb je als omgevingsdienst minder zicht op wat er speelt, daarnaast kan er verschil zijn in invulling van de lokale afwegingsruimte. Terwijl je wel een belangrijke rol hebt bij VTH taken. Hoe vul je risicomanagement in?
- *Zaakgericht*: als omgevingsdienst zou je in 2018 zaakgericht moeten kunnen werken om de baten te realiseren en in de informatieketen optimaal te kunnen samenwerken
- *Actualisatieplicht*: die de Omgevingswet voorschrijft in de keten opdrachtgever / omgevingsdienst gaat anders werken. Inrichten toezichthouden en monitoren

Medewerkers

- *Kennisniveau*: de Omgevingswet gaat uit van eenzelfde informatiepositie voor initiatiefnemers, belanghebbenden en ambtenaren. Dit betekent dat er hogere kwaliteitseisen wordt gesteld aan het kennisniveau van medewerkers van een omgevingsdienst
- *Heroverweging*: de komst van de Omgevingswet kan leiden tot een heroverweging van de taken die bij omgevingsdiensten worden belegd
- *Competenties*: door een verandering in het vakgebied (meer bij de initiatiefnemer en belanghebbende) en een andere manier van denken en werken (loslaten) zal dit andere competenties vergen dan voorheen

Informatie en ICT

- *Zelfde informatiepositie*: bevoegd gezag, initiatiefnemer en belanghebbende hebben straks eenzelfde informatiepositie. Omgevingsdiensten moeten hun informatie uit lokale systemen van aangesloten gemeenten automatisch kunnen uitwisselen met het digitale stelsel.
- *Standaardisatie*: standaarden (o.a. semantiek en techniek) zijn nodig voor versnelling van digitalisering en kostenreductie. Omgevingsdiensten maken hiervan gebruik in hun systemen en processen en zijn hierdoor aangesloten op de landelijke voorzieningen (OLO, AIM en ruimtelijkeplannen.nl). Zie ook de bijlage in slide 21 over het digitale stelsel.
- *Kwaliteit gegevenshuishouding*: als omgevingsdienst beschik je straks over andere gegevens dan gemeenten en provincies. Het totaal is nodig voor de kwaliteit van de gegevenshuishouding te borgen. Uitdaging is hoe dit te borgen en elkaar te informeren over (ontbreken van) de kwaliteit.
- *Locatiegegevens en coördinaten*: de informatie voor initiatiefnemers en gemeenten zal straks met één klik op de kaart inzichtelijk moeten zijn. Hiervoor is het nodig dat locatiegegevens in alle zaken wordt meegenomen in de informatie ontsluiting met de aangesloten gemeenten

Planning

- *Invoeringsdatum*: de geplande invoeringsdatum van de Omgevingswet is 1 juli 2018. De activiteiten met betrekking tot de digitalisering kennen een langere tijdhorizon (ontwikkeling tot ca. 2024)
- *Onzekerheid*: er is nog onzekerheid over exacte uitwerkingsniveau en product van de wetgeving en digitale voorzieningen. Tegelijkertijd moeten er, rekening houdend met de onzekerheid, op korte termijn concrete stappen worden gezet om in 2018 met de Omgevingswet te kunnen werken
- *Prioriteiten*: de ambities en verwachtingen zijn hoog gespannen voor de Omgevingswet. Voor omgevingsdiensten is het de uitdaging de juiste prioriteiten te stellen in samenwerking met de aangesloten provincie en gemeenten en ervoor te zorgen dat het huidige dienstverleningsniveau o.b.v. een gezamenlijke visie richting de aangesloten gemeenten gehandhaafd blijft worden
- *Lokale invoeringstermijn*: terugrekenend vanaf de invoeringsdatum is het de vraag hoeveel tijd nodig is voor de implementatie en voorbereidingen van activiteiten bij omgevingsdiensten

Bijlagen

Praatplaten Omgevingswet en aanvullende informatie

Verbeterdoelen Omgevingswet

1 Omgevingsrecht

Een inzichtlijker en voorspelbaarder omgevingsrecht met een groter gebruiksgemak.

2 Leefomgeving centraal

Een integraal en samenhangend beleid, besluitvorming en regelgeving voor de fysieke leefomgeving.

3 Actieve aanpak

Een actieve en flexibele aanpak vergroot de bestuurlijke afwegingsruimte bij het bereiken van doelen in de fysieke leefomgeving.

4 Besluitvorming

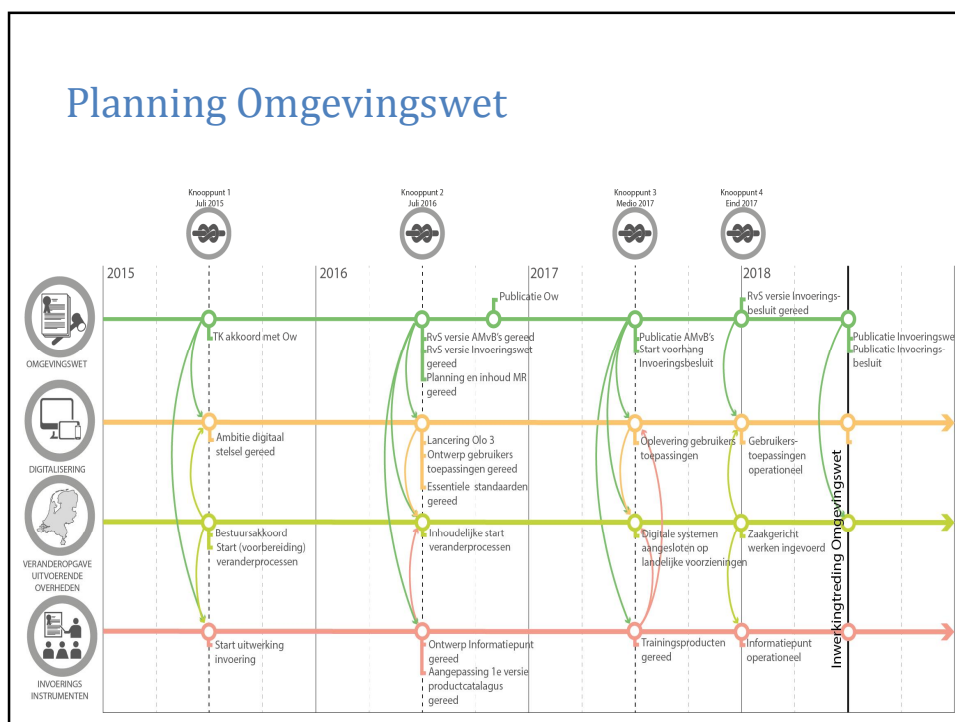
Snellere en betere besluitvorming bij projecten in de fysieke leefomgeving. Met verplichte burgerparticipatie bij grote projecten.

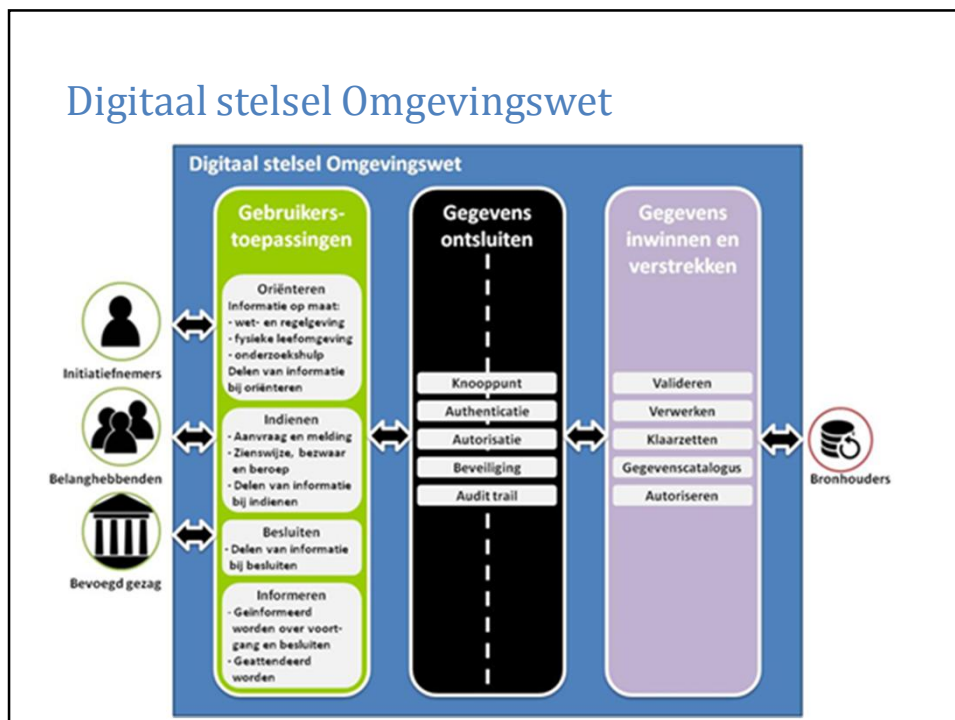
Grote projecten

Kleine projecten

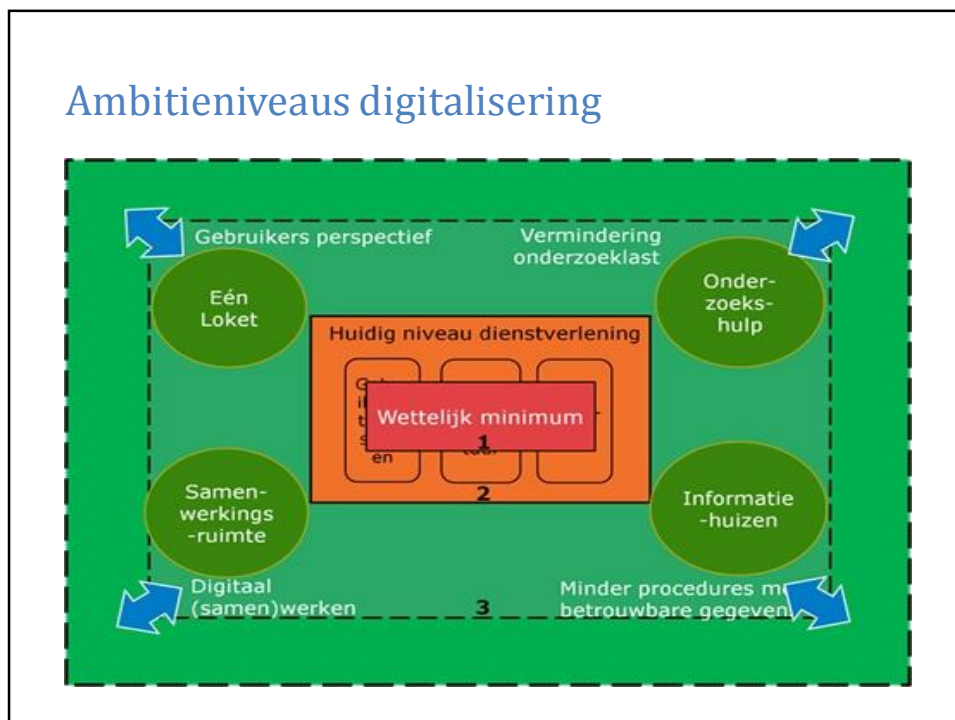

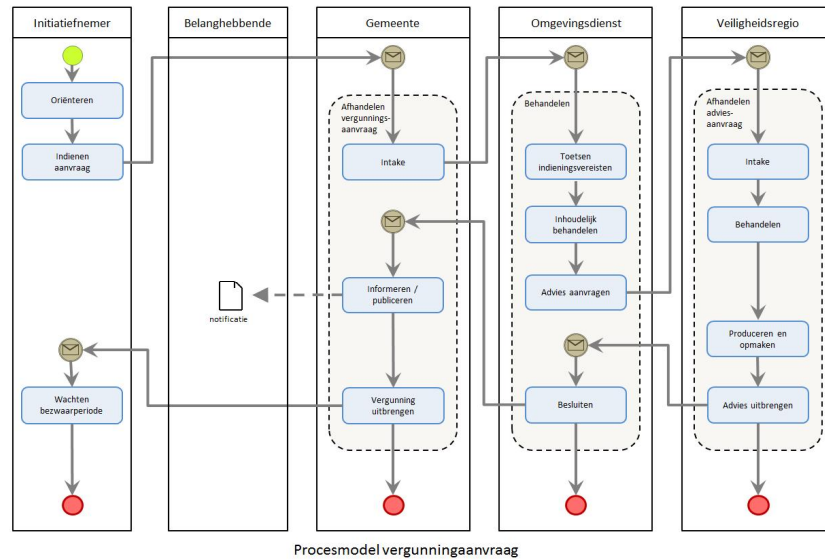
Digitaal stelsel Omgevingswet

Ambitieniveaus digitalisering

Werkproces en gegevensstromen (vb. milieu)

Meer informatie

- Eerste onderzoek impact Omgevingswet gemeenten (2014)
<https://www.kinggemeenten.nl/sites/king/files/Eindrapport-IOW.pdf>
- Propositie gemeenten: "Ruimte voor verandering" (2015)
<http://www.vng.nl/files/vng/publicaties/2015/20150206-ruimte-voor-verandering.pdf>
- Programma Eenvoudig Beter
<https://omgevingswet.pleio.nl/>

Verkennend onderzoek impact Omgevingswet

Streefbeeld binnen waterschappen

1

Inleiding

- De programmadirectie Eenvoudig Beter (ministerie I&M) heeft Rijkswaterstaat gevraagd samen met KING met medewerking van RHDHV een impact analyse van de Omgevingswet(actualisatie) en onderliggende regels op te stellen
- Het traject om de wetgeving en AMvB's op te stellen is in volle gang. De mate van uitwerking verschilt nog. Daarom wordt in dit onderzoek gewerkt met streefbeelden
- Deze presentatie beschrijft het streefbeeld voor waterschappen op het moment van invoering van de Omgevingswet en is uitgewerkt in drie onderdelen. Eerst zijn de veranderingen beschreven in de processen voor planvorming en vergunningverlening en daarna enkele algemene organisatie thema's

2

Streefbeeld

Planvorming: waterschapsverordening,
instructieregels, omgevingswaarden en watertoets

3

Algemeen

Ruimtelijke ordening, en planvorming worden belangrijkere instrumenten om vast te leggen wat wel niet kan (ook voor zaken die nu niet onder RO vallen), dit wordt onder meer veroorzaakt door:

- Wat wel en niet kan wordt (moet) meer aan de voorkant geregeld (in ruimtelijke planvorming).
- Ook 'decentraal tenzij' speelt hier een rol, zaken die voorheen bv. in Algemene regels werden geregeld moet nu lokaal via ruimtelijke planvorming worden geregeld. De decentrale afwegingsruimte van gemeenten wordt vergroot. Door meer vooraf te regelen, ook doordat bepaalde aspecten/activiteiten uit algemene regels verdwijnen, zal decentrale overheid van te voren moeten bepalen wat zij wel/niet wil op bepaalde plek.
- Het werken met algemene regels en de mogelijkheid voor gemeenten om decentrale eisen te stellen, vraagt om een meer pro-actieve houding van rijk, provincies en waterschappen voor het behartigen van de eigen belangen. Omdat een waterschap (meestal) het grondgebied van meer gemeenten doorkruist kan zij te maken krijgen met meer variaties op invullen decentrale afwegingsruimte (en interpretatie daarvan). Overheden gaan meer met elkaar in overleg over elkaars belangen.
- Instructieregels en Omgevingswaarde opgesteld door Rijk en provincie die gaan over regionale watersystemen kunnen waterschappen nopen tot monitoring en bij niet halen van de waarde tot het opstellen en uitvoeren van een programma.

4

Waterschapsverordening

- Uitgangspunt van de Omgevingswet is dat decentrale overheden hun regelgeving over de fysieke leefomgeving opnemen in één regeling die op het gehele gebied toeziet (bv Omgevingsplan gemeenten).
- Waterschappen moeten hun regelgeving in één Waterschapsverordening opnemen (hoeft niet voor hele grondgebied). Onder het regime van de Omgevingswet is de huidige keur gelijk te stellen aan de waterschapsverordening. Het is de bedoeling dat deze waterschapsverordening de beheertaken van het waterschap omschrijft en daarnaast regels voor beschermingszones en bepalingen over handelingen in watersystemen bevat, die in de huidige praktijk in de keurverordening staan. Ook andere verordeningen, zoals de wegenkeur, moeten met die keurbepalingen worden geïntegreerd in één waterschapsverordening. Beperkingsgebieden moeten in de waterschapsverordening worden opgenomen. De lijst met beperkingengebieden moet nog worden opgesteld, zal waarschijnlijk aansluiten bij huidige praktijk.
- Het peilbesluit (artikel 2.41) en de legger (artikel 2.39) hoeven volgens de MvT echter niet in de waterschapsverordening te worden opgenomen. Of zij wel in de waterschapsverordening kunnen worden opgenomen, wordt niet duidelijk uit de Omgevingswet en de MvT.
- De waterschapsverordening wordt digitaal toegankelijk gemaakt, beschikbaar gesteld aan burgers.

5

Verplichtingen van andere overheden

Instructieregel: Rijk en provincie kunnen instructieregels opleggen t.a.v. waterschapsverordening. Instructies van provincies aan waterschappen kunnen slechts het samenhangend en doelmatig regionaal waterbeheer betreffen (zie artikel 2.33, tweede lid). De bevoegdheden van de provincie om instructieregels en instructies over besluiten van waterschappen te geven hebben dus ook geen grotere reikwijdte dan onder de huidige wetgeving.

Omgevingswaarden

- Omgevingswaarden zijn normen die de gewenste staat of kwaliteit van de fysieke leefomgeving of een onderdeel daarvan als beleidsdoel vastleggen. De omgevingswaarden worden uitgedrukt in meetbare of berekenbare eenheden of anderszins in objectieve termen. Omgevingswaarden kunnen worden vastgesteld door gemeenten, provincies en het Rijk. Als er een omgevingswaarde wordt vastgesteld die regionale watersystemen raken dan moet er:
 - Gemonitord worden door waterschappen voor programma's, om na te gaan of de norm wordt gehaald;
 - Als een omgevingswaarde niet wordt gehaald dan moet het bestuursorgaan een programma opstellen (in beginsel B&W of Waterschap), uit programma kan vb. volgen dat er in Omgevingsplan regels moeten worden opgenomen (ook bijvoorbeeld een beoordelingsregel voor Omgevingsvergunning).
 - Omgevingswaarde zelf legt geen verplichting op aan burger/bedrijf (vb. wat wel niet kan, dit kan later wel via het programma dat een gevolg is van de Omgevingswaarde),

6

Watertoets

Voor de watertoets geldt dat er in de praktijk eigenlijk weinig verandert, zeker inhoudelijk niet. De belangrijkste veranderingen zijn:

- Stevigere verankering waterbelang in gemeentelijke planvorming, dit is materieel niet een grote verandering meer een juridisch subtiel. De watertoets moet net als nu bij Bestemmingplan aan voorkant bij Omgevingsplan worden uitgevoerd/meegenomen. De watertoets, het waterbelang, moet een integraal onderdeel van de besluitvorming zijn en niet een motivering achteraf. Bij een Omgevingsplan moet het dus onderdeel zijn van de afweging en besluitvorming (de 'motiveringsplicht' blijft bestaan). Die krijgt de vorm van een inhoudelijke beslisregel voor het Omgevingsplan. De vorm die bevoegd gezag en waterbeheerder kiezen voor hun interactie is vrij (de 'verplichting' tot vooroverleg vervalt). Op deze manier kan voor een vorm worden gekozen die past bij het type vraagstuk en het proces.
- Het bereik van de watertoets wordt verbreed tot die onderdelen van de provinciale verordening, waarin functies aan locaties worden toegekend.

7

Streefbeeld

Vergunningverlening incl. toezicht en handhaving

8

Algemeen

Vergunningen:

- Uitgangspunt Omgevingswet is één loket; de Omgevingsvergunning voor de wateractiviteit (de 'Watervergunning') blijft bestaan naast de gemeentelijke Omgevingsvergunning maar bij samenloop aanvragen komt het loket bij gemeente of provincie (bij BROZ/IPPC-activiteiten).
- Coördinatieregeling moet nog worden uitgewerkt in Omgevingsbesluit.
- Inkorting procedure Omgevingsvergunning, en dus ook van reactietijd voor waterschappen.

Algemene regels; belangrijke bewegingen zijn dat:

- er meer onder algemene regels komt (minder vergunningen),
- bepaalde zaken niet meer door het Rijk gereguleerd worden (decentraal tenzij).

9

Indienen

- *Eén aanvraag, één loket*: de aanvragen worden in principe ingediend via het OLO. De Watervergunning blijft wel bestaan naast de Omgevingsvergunning; er komt één loket bij gemeente (of provincie bij BRZO-activiteiten, IPPC e.d.) tenzij het alleen een wateractiviteit betreft. In de praktijk moet nog blijken hoe deze coördinatie precies tot stand komt.
- *Indieningsvereisten*: meldings- en informatieverplichtingen zijn in het Amvb Bal nog niet uitgewerkt
- *Minder vergunningen*: de verwachting is dat er straks minder vergunningen komen. Waterschappen werken nu ook al aan 'minder regels'. Als waterschap is het van belang om te bepalen hoe je omgaat met deze verschuiving in het proces: aan de voorkant het gesprek voeren, met meer controle aan de achterzijde, en/of meldings- en informatieverplichtingen
- *Algemene verschuiving*: niet alleen van 'vergunningplicht, tenzij algemene regel', ook nog meer naar 'zorgplicht, tenzij vergunningplicht of algemene regel'. Kans dat minder zaken gereguleerd zijn, neemt toe

10

Besluiten

- *Interactie met partners*: doel is snellere en betere besluitvorming bij projecten en integrale besluitvorming. Dit vraagt goede afstemming met andere partners, zoals gemeente, omgevingsdienst en provincie. Zaakgericht werken in de keten is hierbij van groot belang.
- *Instemming*: afhankelijk van de activiteit hebben sommige partners instemmingsbevoegdheid, bijvoorbeeld een waterschap bij waterhuishouding. De activiteiten waarvoor dit geldt, worden nog bepaald in AMVB's. De beslistermijn wordt dan met 4 weken verlengd.
 - Voor Beperkingengebieden geldt dat het waterschap de bevoegdheid "advies met instemming" heeft. De lijst met beperkingengebieden moeten nog worden opgesteld, zal aansluiten bij huidige praktijk (waterschappen handhaven hun eigen bevoegd gezag rol).

11

Algemene regels

1. In de beheertaak treedt verschuiving op van vergunningverlening naar toezicht.
2. Toezicht wordt complexer:
 - Verschuiving van toetsing vooraf met als resultaat een vergunning naar toetsing achteraf met eventueel handhavingstraject.
 - Toename flexibiliteit (vb.: bepaling gelijkwaardige oplossingen, maatwerkvoorschriften); voor de handhavers betekent het een breder afwegingskader waarbij zij meer interpretatieruimte krijgen. Ook dit betekent dat het inhoudelijk zwaarder wordt en dat er meer intercollegiale uitwisseling nodig is om eenheid te realiseren in de wijze van handhaven.
2. Minder centraal geregeld, bepaalde onderwerpen niet meer gereguleerd. Meer zelf van te voren regelen en meer afhankelijk invulling beleidsruimte andere overheden.

12

Toezicht en handhaven

- *Risicomanagement*: doordat meer via algemene regels wordt geregeld heb je als Waterschap minder zicht op wat er speelt. Hoe vul je risicomanagement in?
- Coördinatie, afstemming met andere overheden?

13

Streefbeeld

Algemene onderwerpen per thema

14

Organisatie

Afspraken water over:

- *Eigen bevoegdheden (vergunningverlening en handhaving)*
- *Afgestemde en gelijktijdige vergunningverlening*
- *Samenwerking intern en met partners*

- *Initiatiefnemers*: door de Omgevingswet wordt het gemakkelijker om ruimtelijke projecten te starten voor inwoners en ondernemers. Hoe blijf je op de hoogte van wat er speelt als waterschap als je geen vergunning ontvangt
- *Vergunningverlening*: de verwachting is dat er straks minder vergunningen komen. Als waterschap is het van belang om te bepalen hoe je omgaat met deze verschuiving in het proces: meer controle achteraf of meer aan de voorkant het gesprek?

15

Werkprocessen

- Herinrichting van de werkprocessen op gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving door meer algemene regels.
- Bij samenloop van wateractiviteiten (bijvoorbeeld een wateronttrekking in rijkswater in combinatie met een beperkingengebiedactiviteit waterstaatswerk mbt een kering in beheer bij het waterschap) verandert het bevoegd gezag (behoudens uitzondering) naar de waterschappen. Het werkproces en de afstemming tussen waterschap en Rijkswaterstaat moet hierop worden aangepast.
- De Omgevingswet betekent voor waterschappen dat er intensievere samenwerking en afstemming moet plaatsvinden tussen waterschappen en andere bevoegde gezagen en omgevingsdiensten. Er zal meer in netwerkstructuren gewerkt gaan worden. Werkprocessen zullen ook aangepast moeten worden gericht op het bieden van goede en snelle dienstverlening.
- *Betrokkenheid*: Ow gaat uit van meer interactie met omgeving. Overlegplicht van gemeente vervalt bij Omgevingsplan, watertoets is verplicht onderdeel van gemeentelijk Omgevingsplan.

16

Medewerkers

- *Kennisniveau*: de Omgevingswet gaat uit van eenzelfde informatiepositie voor initiatiefnemers, belanghebbenden en ambtenaren. Dit betekent dat mensen beter geïnformeerd bij de gemeente kunnen komen en stelt hogere kwaliteitseisen aan het kennisniveau van medewerkers
- *Omscholing*: met de komst van de Omgevingswet verschuift een deel van de activiteiten binnen het waterschap, bijvoorbeeld van vergunningverlening naar het meer aan de voorkant meedenken met initiatiefnemers en handhaving. Meer interactie en pro-actieve houding naar andere overheden (partners).
- Houding: 'Nee, tenzij' naar 'Ja, mits'

17

Informatie en ICT

- *Zelfde informatiepositie*: bevoegd gezag, initiatiefnemer en belanghebbende hebben straks eenzelfde informatiepositie. Waterschappen moeten hun informatie uit lokale systemen automatisch kunnen uitwisselen met de laan
- *Standaardisatie*: standaarden (o.a. semantiek en techniek) zijn nodig voor versnelling van digitalisering en kostenreductie. Waterschappen maken hiervan gebruik in hun systemen en processen en zijn hierdoor aangesloten op de landelijke voorzieningen. OLO, AIM en ruimtelijkeplannen.nl gaan op in één geheel van gebruikerstoepassingen voor oriënteren, indienen en besluiten bij omgevingsvergunningen en meldingen.
- *Zaakgericht werken*: samenwerken en zaakgericht werken in de keten is van groot belang.
- *Locatiegegevens en coördinaten*: de informatie voor initiatiefnemers en belanghebbenden zal straks met één klik op de kaart inzichtelijk moeten zijn. Hiervoor is het nodig dat locatiegegevens in alle zaken wordt meegenomen.

18

Planning

- *Invoeringsdatum*: de geplande invoeringsdatum van de Omgevingswet is 1 juli 2018. De activiteiten met betrekking tot de digitalisering kennen een langere tijdhorizon (ontwikkeling tot ca. 2024)
- *Onzekerheid*: er is nog onzekerheid over exacte uitwerkingsniveau en product van de wetgeving en digitale voorzieningen. Tegelijkertijd moeten er, rekening houdend met de onzekerheid, op korte termijn concrete stappen worden gezet om in 2018 met de Omgevingswet te kunnen werken
- *Programma Invoering*: Binnen een programma Invoering worden gebruikers (overheden, burgers en bedrijven) ondersteund in het ontwikkelen van kennis en vaardigheden, om in het jaar van invoering de Omgevingswet naar letter en geest te kunnen uitvoeren, zodat de ontwikkeldoelen van de Omgevingswet worden behaald.
De resultaten van het programma invoering zijn:
 - Een informatiepunt omgevingsrecht dat op een centrale plek toegepaste informatie over de Omgevingswet en informatie over de invoering en digitale voorzieningen ontsluit. Informatie-punt omvat een landelijke helpdesk, website/kennisportaal en een klachtenmeldpunt.
 - Een breed pakket aan kennis- en opleidingsproducten. Hierbij ligt de focus op overheden. Voor overheden worden producten opgesteld om burgers en bedrijven goed te bedienen. Uitgangspunt is dat over het algemeen de decentrale overheden het eerste contactpunt zijn voor burgers en bedrijven voor wat betreft de Omgevingswet *Prioriteiten*: eigen prioritering en doel vaststellen met betrekking tot omslag naar Omgevingswet.
- *Lokale invoeringstermijn*: terugrekenend vanaf de invoeringsdatum is het de vraag hoeveel tijd nodig is voor de lokale implementatie en voorbereidingen.

19

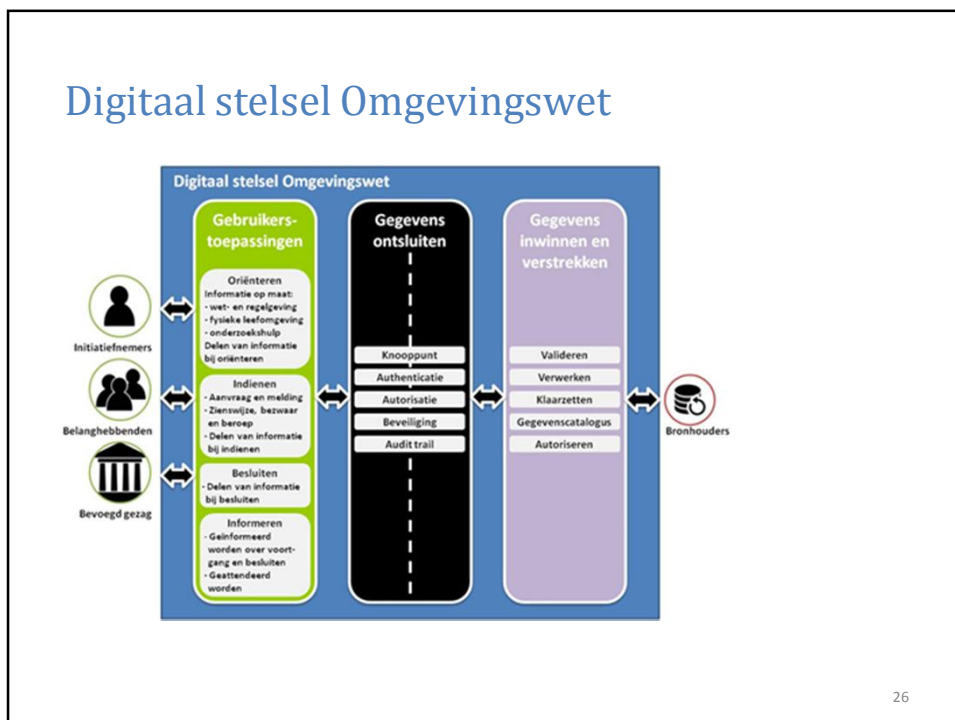
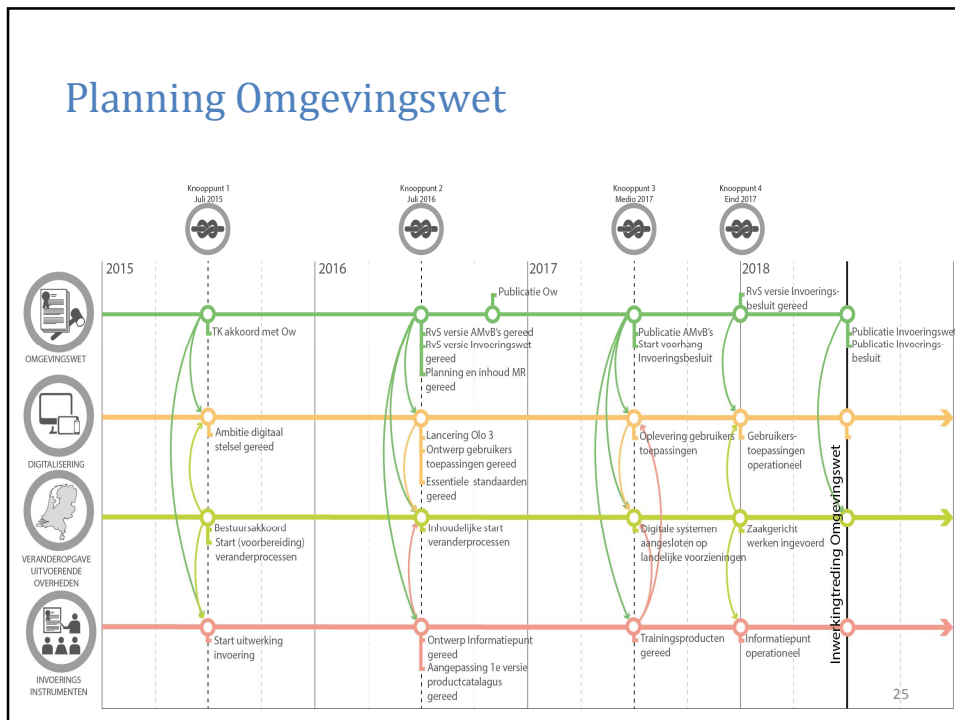
Bijlagen

Praatplaten Omgevingswet en aanvullende informatie

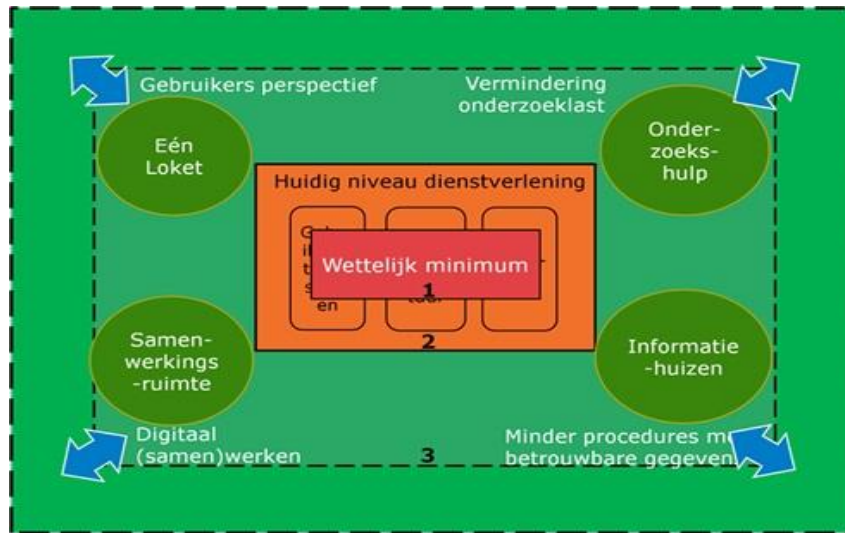
20

Ambitieniveaus digitalisering

27

Meer informatie

- Eerste onderzoek impact Omgevingswet gemeenten (2014)
<https://omgevingswet.pleio.nl/file/download/26518562>
- Eerste onderzoek impact Omgevingswet Rijk, provincies, waterschappen, omgevingsdiensten en bedrijfsleven (Royal HaskoningDHV, 2014)
<https://omgevingswet.pleio.nl/file/download/26518792>
- Programma Eenvoudig Beter
<https://omgevingswet.pleio.nl/>

28

Verkennend onderzoek impact Omgevingswet

Streefbeeld binnen provincies

1

Inleiding

- Kader: verkenning van de impact van de Omgevingswet (actualisatie) en onderliggende regels.
- Het traject om de wetgeving en AMvB's op te stellen is in volle gang. De mate van uitwerking verschilt nog. Daarom wordt in dit onderzoek gewerkt met streefbeelden
- Deze presentatie beschrijft het streefbeeld voor provincies op het moment van invoering van de Omgevingswet en is uitgewerkt naar de onderwerpen van de analyse en belangrijkste subthema's
 - Organisatie
 - Werkprocessen
 - Medewerkers
 - Informatie en ICT
 - Planning

2

Belangrijke ontwikkelingen uit Ow voor provincie

- Decentraal, tenzij: minder centraal geregeld (aflopend rijk, provincie, gemeente/waterschap) en meer lokale afwegingsruimte
- Integralere afwegingen (en besluiten)
- Instrumenten:
 - Omgevingsvisie: verplicht op te stellen strategische visie voor langere periode, +/- 10 jaar
 - Eén provinciale verordening
 - Het projectbesluit vervangt het instemmingsplan uit de Wet ruimtelijke ordening
 - Vergunningen: één loket voor aanvrager, kortere procedures en minder vergunningen en meer algemene regels.

3

Streefbeeld

Omgevingsvisie, Provinciale verordening en
Projectbesluit

4

Algemeen

- Gebiedsgerichte planvorming en regelgeving Ruimtelijke ordening en planvorming worden belangrijkere instrumenten om vast te leggen wat wel en niet kan (ook voor zaken die nu niet onder RO vallen)
- Lokale beleidsruimte, de decentrale afweegruimte (en decentraal tenzij) wordt vergroot, onder meer door:
 - zaken die voorheen bv. in Algemene regels werden geregeld kunnen nu lokaal via ruimtelijke planvorming worden geregeld. Doordat bepaalde aspecten/activiteiten uit algemene regels verdwijnen zal decentrale overheid van te voren moeten bepalen wat zij wel/niet wil regelen.
 - Mogelijkheid voor aanvullende of scherpere omgevingswaarden om kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren.
 - Mogelijkheid om maatwerkregels vast stellen om af te wijken van algemene rijksregels.
- Het werken met algemene regels en de mogelijkheid voor gemeenten en waterschappen om decentrale eisen te stellen, vraagt om een meer pro-actieve houding van provincies voor het behartigen van de eigen belangen. Een provincie heeft te maken met meerdere waterschappen en gemeenten en hiermee met meerdere variaties op het invullen van de decentrale vrijheid (en interpretatie daarvan). Overheden zullen ook vaker in elkaars belangen terechtkomen.

5

Omgevingsvisie

- Provincies zijn verplicht om een Omgevingsvisie op te stellen.
- De omgevingsvisie is een strategische en integrale langetermijnvisie.
- Visievorming op verschillende terreinen zoals ruimtelijke ontwikkeling, verkeer en vervoer, water, milieu, natuur, gebruik van natuurlijke hulpbronnen en cultureel erfgoed.
- Niet alleen samenvoegen, maar ook met elkaar verbinden.
- De omgevingsvisie is een zelfbindend instrument en legt alleen verplichtingen op voor eigen bestuur en niet direct voor andere.

6

Provinciale verordening

- Uitgangspunt van de Omgevingswet is dat decentrale overheden hun regelgeving over de fysieke leefomgeving opnemen in één regeling.
- Provinciale staten stellen één en dus niet meerdere verordeningen vast. De diverse ruimtelijke, milieuhygiënische en ontgrondingsverordeningen gaan in de omgevingsverordening op.
- De provinciale omgevingsverordening omvat drie soorten regels:
 - Regels die gericht zijn tot burgers en bedrijven, zoals algemene regels en vergunningstelsels;
 - Regels die gericht zijn tot het uitvoerend bestuur, zoals omgevingswaarden en beoordelingsregels voor vergunningaanvragen;
 - Instructieregels over de uitoefening van taken en bevoegdheden door gemeenten en waterschappen.
- *Samenwerking*: bij de totstandkoming wordt vroegtijdig samengewerkt met inwoners, ondernemers, belangenorganisaties, etc.
- De provinciale verordening en onderliggende instrumenten vertoont grote gelijkenis met de bestaande instrumenten waaraan zij zijn ontleend. Een van de verschillen is dat de mogelijkheid om bij provinciale verordening mer-plichtige projecten aan te wijzen, komt te vervallen.
- De provinciale verordening is digitaal beschikbaar.

7

Instructieregels

- De instructieregels bevatten aanwijzingen voor de inhoud van het gemeentelijke omgevingsplan of de waterschapsverordening.
 - Bijvoorbeeld instructieregels over omgevingswaarden voor watersystemen of voor gebieden waar het grondwater beschermd moet worden.
 - Ook voor stiltegebieden en luchthavens van regionale betekenis zijn provincies volgens de Omgevingswet verplicht om in de omgevingsverordening regels te stellen.
 - Voor het overige bepaalt iedere provincie zelf over welke onderwerpen ze regels wil stellen.
- Gemeenten moeten er voor zorgen dat zij de instructieregels verwerken in het omgevingsplan.
- Instructieregels van provincies werken niet door naar besluiten van de rijksoverheid
- Het blijft voor provincies onder voorwaarden ook mogelijk om regels op te nemen die direct doorwerken naar burgers. Alleen regels met het oog op:
 - a. een provinciaal belang, als dat belang niet op een doelmatige en doeltreffende wijze door de gemeentebesturen kan worden behartigd, of
 - b. als dat nodig is voor een doelmatige of doeltreffende uitoefening van de taken en bevoegdheden op grond van deze wet of de uitvoering van een internationaalrechtelijke verplichting.

8

Omgevingswaarden

- Het Rijk legt verplichte omgevingswaarden voor o.a. milieu en water vast in de AMvB's (o.a. Bkl). In het de provinciale verordening kunnen aanvullende omgevingswaarden worden vastgesteld .
- Omgevingswaarde zijn normen die de gewenste staat of kwaliteit van de fysieke leefomgeving of een onderdeel daarvan als beleidsdoel vastleggen.
- Als er een omgevingswaarde wordt vastgesteld dan moet deze gemonitord worden.
- Als een omgevingswaarde niet wordt gehaald dan moet (in beginsel B&W of Waterschap) een programma opstellen. Uit programma kan vb. volgen dat er in Omgevingsplan regels moeten worden opgenomen (ook bijvoorbeeld een beoordelingsregel voor Omgevingsvergunning).
- Omgevingswaarde zelf legt geen verplichting op aan burger/bedrijf (vb. wat wel niet kan, dit kan later wel via het programma dat een gevolg is van de Omgevingswaarde)

9

Projectbesluit

- Doel van het projectbesluit is om slagvaardig te kunnen inspelen op ingrijpende en ingewikkelde projecten waarbij een publiek belang een rol speelt. Het kan bijvoorbeeld gaan om de aanleg van een weg of de ontwikkeling van nieuwe natuur of het bouwen van hoogspanningsleidingen of windmolens. Het gaat alleen om projecten waarmee een bovengemeentelijk, bovenregionaal of waterstaatsbelang gemoeid is.
- Het projectbesluit vervangt het huidige tracébesluit, het inpassingsplan uit de Wet ruimtelijke ordening, de projectplanprocedure uit de Waterwet en de rijkscoördinatieregeling.
- Het Omgevingsbesluit stelt procedurele vereisten rondom de stappen van de projectprocedure, zoals de voorkeursbeslissing. Een belangrijk onderdeel van het projectbesluit is de participatie in een vroeg stadium van burgers, maatschappelijke organisaties en betrokken bestuursorganen. Deze is verplicht.
- Regels van het projectbesluit wijzigen de regels van het omgevingsplan wanneer deze met elkaar in strijd zijn.
- Een projectbesluit kan gelden als een omgevingsvergunning voor activiteiten die nodig zijn om het project uit te voeren.

10

Streefbeeld

Vergunningverlening incl. toezicht en handhaving

11

Algemeen

Algemene regels; belangrijke bewegingen zijn dat:

- er meer onder algemene regels komt (minder vergunningen),
- dat bepaalde zaken niet meer door het Rijk gereguleerd worden (in het kader van decentraal tenzij). Deze kunnen dan via verordening of omgevingsplan worden geregeld of zijn niet meer geregeld.
- *Activiteit*: het begrip 'inrichting' komt niet meer terug, maar wordt 'activiteit'

Vergunningen:

- Uitgangspunt bij de Omgevingswet is één loket voor de aanvrager; bij samenloop van de aanvraag van een Omgevingsvergunning komt het loket in eerste instantie bij gemeente. De provincies zijn bijvoorbeeld bevoegd gezag bij BROZ/IPPC-activiteiten.
- Bestaande instemmingsrechten blijven bestaan.
- Coördinatieregeling moet nog worden uitgewerkt in Omgevingsbesluit
- Inkorting procedure Omgevingsvergunning: doordat er minder tijd is voor het opstellen van vergunning zal er efficiënter gewerkt moeten worden.

12

Toezicht en algemene regels

- In de beheertaak treedt verschuiving op van vergunningverlening naar toezicht.
- Toezicht wordt complexer:
 - Verschuiving van toetsing vooraf met als resultaat een vergunning naar toetsing achteraf met eventueel handhavingstraject.
 - Toename flexibiliteit (vb.: bepaling gelijkwaardige oplossingen, maatwerkvoorschriften); voor de handhavers betekent het een bredere afwegingskader waarbij zij meer interpretatieruimte krijgen. Ook dit betekent dat het inhoudelijk zwaarder wordt en dat er meer intercollegiale uitwisseling nodig is om eenheid te realiseren in de wijze van handhaven.
- Minder centraal geregeld, bepaalde onderwerpen niet meer gereguleerd. Meer zelf van te voren regelen (via RO-instrumenten) en meer afhankelijk invulling beleidsruimte andere overheden.

13

Indienen

- *Eén aanvraag, één loket*: de aanvragen worden ingediend via het OLO.
- *Indieningsvereisten*: meldings- en informatieverplichtingen zijn in Amvb Bal nog niet uitgewerkt
- *Minder vergunningen*: de verwachting is dat er straks minder vergunningen komen. Als provincie is het van belang om te bepalen hoe je omgaat met deze verschuiving in het proces: aan de voorkant het gesprek voeren, controle aan de achterzijde, of meldings- en informatieverplichtingen.

14

Besluiten

- *Interactie met partners*: doel is snellere en betere besluitvorming bij projecten en integrale besluitvorming. Dit vraagt goede afstemming met andere partners, zoals gemeenten, omgevingsdiensten en waterschappen. Zaakgericht werken in de keten is hierbij van groot belang.
- *Instemming*: Het wetsvoorstel voor de Omgevingswet gaat uit van vertrouwen dat partijen elkaar waar nodig tijdig betrekken bij besluitvorming, maar kent daartoe ook een aantal waarborgen. Twee belangrijke waarborgen bij de omgevingsvergunning zijn advies en advies met instemming. Uitgangspunt is dat alle adviesrechten en instemmingsrechten in stand blijven en er geen nieuwe instemmingsrechten komen.
- Bij instemming wordt de beslistermijn met 4 weken verlengd.

15

Toezicht en handhaven

- *Risicomanagement*: doordat meer via algemene regels wordt geregeld heb je als provincie minder zicht op wat er speelt. Hoe vul je risicomanagement in?
- Coördinatie, afstemming met andere overheden noodzakelijk

16

Streefbeeld

Algemene onderwerpen per thema

17

Organisatie

- Kortere vergunningprocedure: bevoegd gezagen moeten in kortere tijd een vergunning opstellen. Meer activiteiten onder reguliere procedure i.p.v. uitgebreide procedure.
- Afspraken zijn nodig over:
 - *Eigen bevoegdheden (vergunningverlening en handhaving)*
 - *Afgestemde en gelijktijdige vergunningverlening*
 - *Samenwerking intern en met partners*
- *Initiatiefnemers*: door de Omgevingswet wordt het gemakkelijker om ruimtelijke projecten te starten voor inwoners en ondernemers. Hoe blijf je op de hoogte van wat er speelt als provincie als je geen vergunning ontvangt
- *Vergunningverlening*: de verwachting is dat er straks minder vergunningen komen. Als provincie is het van belang om te bepalen hoe je omgaat met deze verschuiving in het proces: meer controle of aan de voorkant het gesprek

18

Werkprocessen

- Herinrichting van de werkprocessen op gebied van opstellen van visie, het maken van een provinciale verordening, vergunningverlening, toezicht en handhaving door meer algemene regels en de verruimde lokale afwegingsruimte (maatwerk, van algemene rijksregels naar lokale regelgeving e.d.).
- *Ketensamenwerking*: doel van de Omgevingswet is een samenhangende benadering van regels in het fysieke domein. Zeker bij overstijgende en meer complexe aanvragen is ketensamenwerking cruciaal. Dit geldt bij ketentoezicht, ketenhandhaving (als een partij het milieuprobleem niet zelfstandig kan oplossen) en ook bij besluitvorming van regels en vergunningen
- De Omgevingswet betekent voor provincie dat er intensievere samenwerking en afstemming moet plaatsvinden met andere bevoegde gezagen en omgevingsdiensten. Er zal meer in netwerkstructuren gewerkt gaan worden. Werkprocessen zullen ook aangepast moeten worden gericht op het bieden van goede en snelle dienstverlening.
- *Betrokkenheid*: Ow gaat uit van meer interactie met burgers en bedrijven en andere overheden, terwijl er minder verplichte overlegmomenten zijn.
- *Participatie*: (verplichte) Participatie in een vroeg stadium bij omgevingsvisie, -verordening en projectbesluit vraagt een actieve inzet om burgers, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen te betrekken.

19

Medewerkers

- *Kennisniveau*: de Omgevingswet gaat uit van eenzelfde informatiepositie voor initiatiefnemers, belanghebbenden en ambtenaren. Dit betekent dat mensen beter geïnformeerd bij de provincie kunnen komen en stelt hogere kwaliteitseisen aan het kennisniveau van medewerkers
- *Omscholing*:
 - met de komst van de Omgevingswet verschuift een deel van de activiteiten binnen het provincie, bijvoorbeeld van vergunningverlening naar het meer aan de voorkant meedenken met initiatiefnemers en handhaving.
 - Meer interactie en pro-actieve houding naar andere overheden (partners).
 - Integralere afwegingen en besluiten vereisen andere vaardigheden en kennis
- Houding: 'Nee, tenzij' naar 'Ja, mits'
- *Cultuuromslag*: voor toezicht en handhaving verwacht men meer de toets achteraf dan vooraf en er komen meer mogelijkheden voor gelijkwaardige maatregelen. Daardoor is er meer kennis nodig bij toezicht en handhaving. Deels zal een verschuiving plaatsvinden van kennis die al in de organisatie aanwezig is.

20

Informatie en ICT

- *Digitale beschikbaarheid:* De informatie voor initiatiefnemers en belanghebbenden zal straks met één klik op de kaart inzichtelijk moeten zijn. Hiervoor is het nodig dat locatiegegevens in alle zaken wordt meegenomen. Provincies moeten hun informatie uit lokale systemen automatisch kunnen uitwisselen met het digitale stelsel
- *Standaardisatie:* standaarden (o.a. semantiek en techniek) zijn nodig voor versnelling van digitalisering en kostenreductie. Provincies maken hiervan gebruik in hun systemen en processen en zijn hierdoor aangesloten op het landelijke geheel van gebruikerstoepassingen voor oriënteren, indienen en besluiten bij omgevingsvergunningen en meldingenvoorzieningen (OLO, AIM en ruimtelijkeplannen.nl). Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2018 is een aantal vitale, huidige gebruikerstoepassingen aangepast op de nieuwe wet. Het gaat dan om de functionaliteiten die nu zijn belegd in het Omgevingsloket online (OLO), de Activiteiten Internet Module (AIM) en Ruimtelijkeplannen.nl.
- *Zaakgericht werken:* samenwerken en zaakgericht werken in de keten is van groot belang.

21

Planning

- *Invoeringsdatum:* de geplande invoeringsdatum van de Omgevingswet is 1 juli 2018. De activiteiten met betrekking tot de digitalisering kennen een langere tijdhorizon (ontwikkeling tot ca. 2024)
- *Onzekerheid:* er is nog onzekerheid over exacte uitwerkingsniveau en product van de wetgeving en digitale voorzieningen. Tegelijkertijd moeten er, rekening houdend met de onzekerheid, op korte termijn concrete stappen worden gezet om in 2018 met de Omgevingswet te kunnen werken
- *Programma Invoering:* Binnen een programma Invoering worden gebruikers (overheden, burgers en bedrijven) ondersteunt in het ontwikkelen van kennis en vaardigheden, om in het jaar van invoering de Omgevingswet naar letter en geest te kunnen uitvoeren, zodat de ontwikkeldoelen van de Omgevingswet worden behaald.
 - De resultaten van het programma invoering zijn:
 - Een informatiepunt omgevingsrecht dat op een centrale plek toegepaste informatie over de Omgevingswet en informatie over de invoering en digitale voorzieningen ontsluit. Informatie-punt omvat een landelijke helpdesk, website/kennisportaal en een klachtenmeldpunt.
 - Een breed pakket aan kennis- en opleidingsproducten. Hierbij ligt de focus op overheden. Voor overheden worden producten opgesteld om burgers en bedrijven goed te bedienen. Uitgangspunt is dat over het algemeen de decentrale overheden het eerste contactpunt zijn voor burgers en bedrijven voor wat betreft de Omgevingswet
 - *Prioriteiten:* eigen prioritering en doel vaststellen met betrekking tot omslag naar Omgevingswet.
- *Lokale invoeringstermijn:* terugrekenend vanaf de invoeringsdatum is het de vraag hoeveel tijd nodig is voor de lokale implementatie en voorbereidingen.

22

Bijlagen

Praatplaten Omgevingswet en aanvullende informatie

23

Verbeterdoelen Omgevingswet

1 Omgevingsrecht

Een inzichtlijker en voorspelbaarder omgevingsrecht met een groter gebruiksgemak.

2 Leefomgeving centraal

Een integraal en samenhangend beleid, besluitvorming en regelgeving voor de fysieke leefomgeving.

3 Actieve aanpak

Een actieve en flexibele aanpak vergroot de bestuurlijke afwegingsruimte bij het bereiken van doelen in de fysieke leefomgeving.

4 Besluitvorming

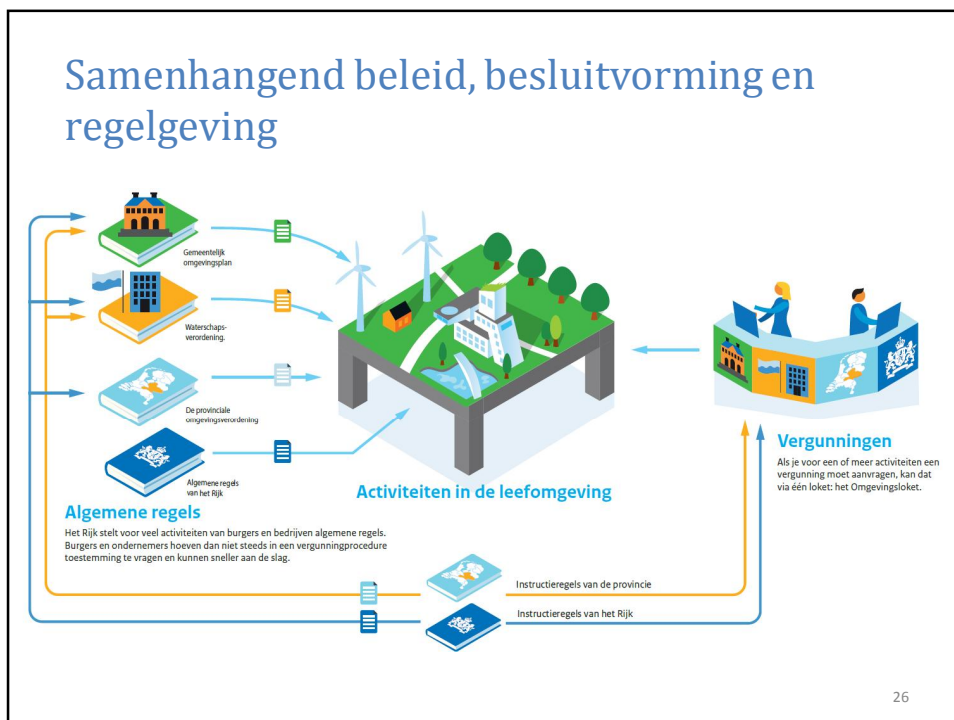
Snellere en betere besluitvorming bij projecten in de fysieke leefomgeving. Met verplichte burgerparticipatie bij grote projecten.

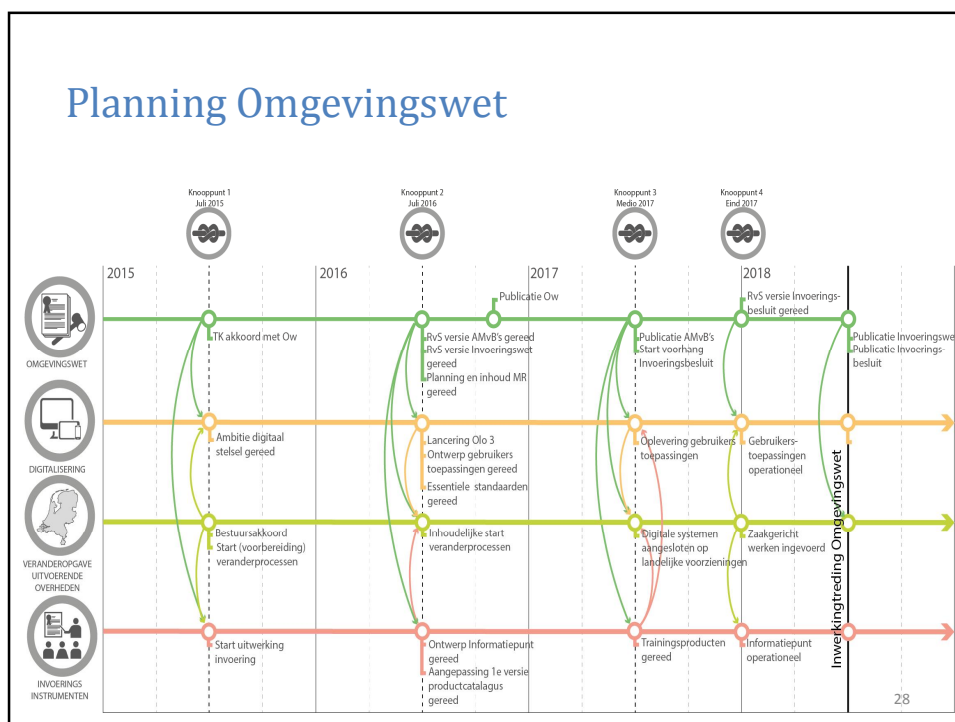

Grote projecten

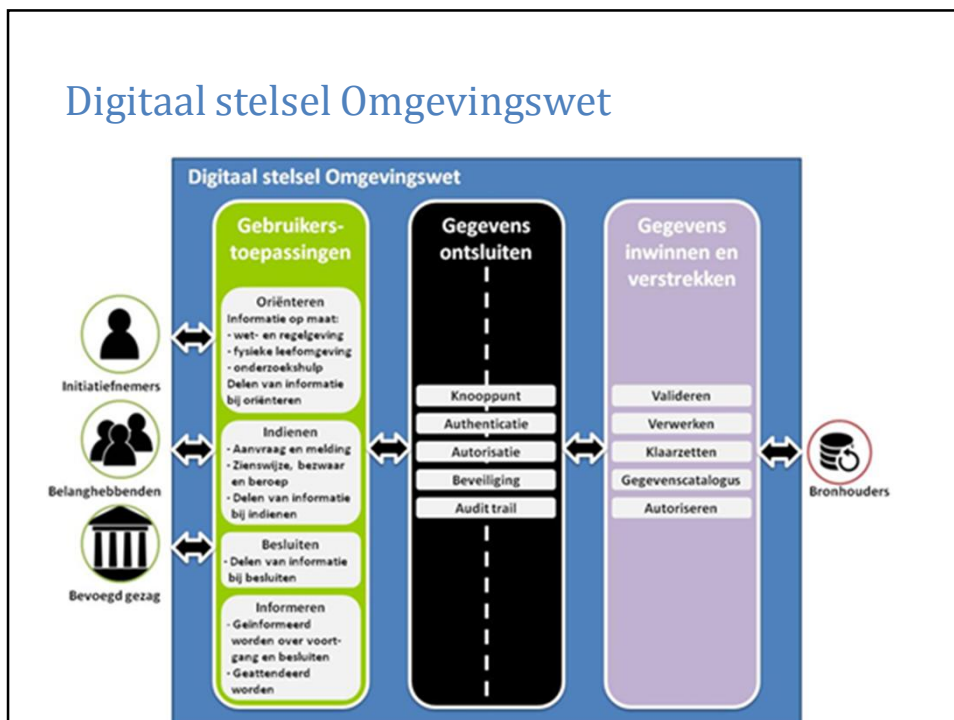
Kleine projecten

24

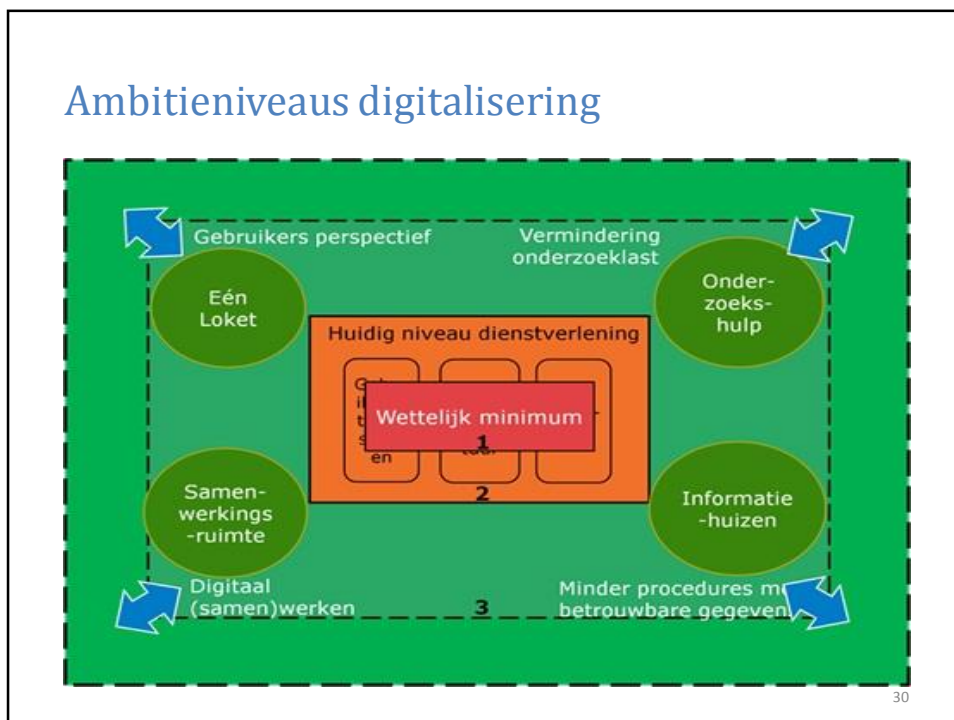

Digitaal stelsel Omgevingswet

Ambitieniveaus digitalisering

Meer informatie

- Eerste onderzoek impact Omgevingswet gemeenten (2014)
<https://omgevingswet.pleio.nl/file/download/26518562>
- Eerste onderzoek impact Omgevingswet Rijk, provincies, waterschappen, omgevingsdiensten en bedrijfsleven (Royal HaskoningDHV, 2014)
<https://omgevingswet.pleio.nl/file/download/26518792>
- Programma Eenvoudig Beter
<https://omgevingswet.pleio.nl/>

Verkennend onderzoek impact Omgevingswet

Streefbeeld Rijk

1

Inleiding

- De programmadirectie Eenvoudig Beter (ministerie I&M) heeft Rijkswaterstaat gevraagd samen met KING met medewerking van RH-DHV een impactanalyse van de Omgevingswet (actualisatie) en onderliggende regels op te stellen
- De Omgevingswet ligt voor behandeling in de TK en het opstellen van de AMvB's is in volle gang. De mate van uitwerking van de AMvB's verschilt sterk per AMvB en onderdeel. Daarom wordt in dit onderzoek gewerkt met streefbeelden en niet met uitgewerkte was-woordt lijsten.
- Deze presentatie beschrijft het streefbeeld voor Rijk op het moment van invoering van de Omgevingswet en is uitgewerkt naar de onderwerpen van de analyse en belangrijkste subthema's
 - Organisatie
 - Werkprocessen
 - Medewerkers
 - Informatie en ICT
 - Planning

2

Organisatie

- *Integrale plannen:* De Omgevingswet verplicht bestuurders integrale plannen te maken waarin de diverse belangen in onderlinge samenhang worden beschouwd. Het Rijk en de provincie stellen voor hun strategische langetermijnvisie een Omgevingsvisie op. Voor gemeenten is het facultatief. Elk bestuursorgaan heeft een gebiedsdekkende regeling met alle regels voor de fysieke leefomgeving. (omgevingsplan en omgevingsverordening)
- *Vroegtijdig samenwerken:* Bij de totstandkoming van de omgevingsvisie, het omgevingsplan en grote projecten wordt vroegtijdig samengewerkt met de omgeving: bewoners, bedrijven, belangenorganisaties. Dan komt direct alle aanwezige kennis en creativiteit op tafel. Dat vergroot de kwaliteit van de besluitvorming en het draagvlak. Wat uiteindelijk tot snellere besluitvorming leidt, is de verwachting.
- *Lokale beleidsruimte:* met de Omgevingswet kan integraal omgevingsbeleid op decentraal niveau vorm krijgen. Door lokale beleidsruimte kan beter worden ingespeeld op de behoeften van initiatiefnemers en belanghebbenden. De invulling van deze lokale beleidsruimte kan van invloed zijn op de Rijkstaken.

3

Werkprocessen (1)

Verandering bevoegd gezag

- De bevoegdheid bij activiteiten in een beperkingengebied verschuift bij een gelijktijdige aanvraag van een vergunning voor andere activiteiten naar de gemeente. Het voormalig bevoegd gezag krijgt advies met instemming. Het voordeel voor de initiatiefnemer is dat deze te maken heeft met maar één bevoegd gezag.
- Er komt een beperkte lijst magneetactiviteiten waarvoor het Rijk bevoegd bevoegd gezag is zoals individuele activiteiten van nationaal veiligheidsbelang, mijnbouwactiviteiten en afwijkactiviteit van nationaal belang
- Het wetsvoorstel voor de Omgevingswet gaat uit van vertrouwen dat partijen elkaar waar nodig tijdig betrekken bij besluitvorming, maar kent daartoe ook een aantal waarborgen. Twee belangrijke waarborgen bij de omgevingsvergunning zijn advies en advies met instemming. Uitgangspunt is dat alle adviesrechten en instemmingsrechten in stand blijven en er geen nieuwe instemmingsrechten komen.
- Kortere vergunningprocedure: bevoegd gezagen moeten in kortere tijd een vergunning opstellen. Meer activiteiten onder reguliere procedure i.p.v. uitgebreide procedure.
- De mogelijkheden van de Interimwet stad-en-milieubenadering en de Crisis- en herstelwet zijn als een bevoegdheid voor het lokaal gezag te gebruiken voor door hen aan te wijzen ontwikkelingsgebieden.
- Bij samenloop van wateractiviteiten (bijv. wateronttrekking rijkswater in combinatie met een beperkingengebiedactiviteit waterstaatswerk mbt een kering van waterschap) verandert het bevoegd gezag (behoudens uitzondering) naar de waterschappen.

4

Werkprocessen (2)

Invloed op Rijk:

- *Ketensamenwerking*: doel van de Omgevingswet is een samenhangende benadering van regels in het fysieke domein. Zeker bij overstijgende en meer complexe aanvragen is ketensamenwerking cruciaal en belangrijker dan nu
- *Samenwerking in processen gemeenten*: voor activiteiten in beperkingengebieden bij meervoudige aanvragen advies met instemming
- *Efficiënter werken*: doordat er minder tijd is voor het opstellen van vergunning zal er efficiënter gewerkt moeten worden.
- Voor een uitvoeringsorganisatie als RWS betekent het dat de organisatie met verschillende regelgeving te maken kan krijgen vanwege de lokale afwegingsruimte die gemeenten krijgen.
- Overlegplichten verdwijnen, relatiebeheer nog belangrijker.

5

Werkprocessen (3)

Minder vergunningen meer algemene regels

- Door de verschuiving van vergunningplicht naar algemene regels hoeft voor veel activiteiten zoals activiteiten nabij waterstaatswerken, hoofdspoorwegen en rijkswegen geen vergunning meer te worden aangevraagd maar moet bij de activiteit worden voldaan aan de algemene regels. In een aantal gevallen is nog wel sprake van een meldingsplicht. O.a. in het geval van activiteiten in het beperkingengebied waarvoor bijvoorbeeld ook verkeersmaatregelen moeten worden genomen.

Verplichte publieksparticipatie bij projectbesluit

- Het projectbesluit vervangt het huidige tracébesluit, het inpassingsplan uit de Wet ruimtelijke ordening, de projectplanprocedure uit de Waterwet en de rijkscoördinatieregeling. Bij het projectbesluit geldt verplichte publieks-participatie. Het Omgevingsbesluit stelt procedurele vereisten rondom de stappen van de projectprocedure, zoals de voorkeursbeslissing.

6

Werkprocessen (4)

Invloed op Rijk:

- *Initiatiefnemers*: door de Omgevingswet wordt het gemakkelijker om ruimtelijke projecten te starten voor inwoners en ondernemers. Hoe blijf je op de hoogte van wat er speelt als Rijk als je geen vergunning ontvangt
- *Vergunningverlening*: de verwachting is dat er straks minder vergunningen komen. Als Rijk is het van belang om te bepalen hoe je omgaat met deze verschuiving in het proces: meer controle of aan de voorkant het gesprek. Van de initiatiefnemer wordt verwacht dat hij/zij zelf kan beoordelen of iets mag of niet.
- *Bezwaar en beroep*: in de beginfase zal mogelijk bij de planvormingsfase en na een geschil tussen initiatiefnemer en belanghebbende meer bezwaar- en/of beroepsprocedures volgen
- *Risicomanagement*: doordat meer via algemene regels wordt geregeld heb je als Rijk minder zicht op wat er speelt. Hoe vul je risicomanagement in?

7

Medewerkers

- *Kennisniveau*: de Omgevingswet gaat uit van eenzelfde informatiepositie voor initiatiefnemers, belanghebbenden en ambtenaren. Dit betekent dat mensen beter geïnformeerd zijn en stelt hogere kwaliteitseisen aan het kennisniveau van medewerkers. Vraag blijft wel of in de praktijk de initiatiefnemers het kennisniveau hebben en de beoordeling zelf maken en niet met vragen komen naar bevoegd gezag voor een beoordeling vooraf.
- *Omscholing*: met de komst van de Omgevingswet verschuift een deel van de activiteiten binnen het Rijk, bijvoorbeeld van vergunningverlening naar het meer aan de voorkant meedenken met initiatiefnemers en handhaving. Maar ook meer samenwerking met andere bevoegde gezagen. Meer opbouwen van een relatie omdat de verplichting tot overleg verdwijnt. Diverse medewerkers zullen moeten worden omgeschoold.
- *Houding en gedrag*: één van de doelen van de Omgevingswet is een verandering in houding van overheden, doel is een verschuiving van 'Nee, tenzij..' naar 'Ja, mits..'. Pro-actief en meedenken met onder andere initiatiefnemers. Om medewerkers in staat te stellen volgens dit principe te werken kunnen ook aanpassing in organisatie en werkprocessen nodig zijn.

8

Informatie en ICT (1)

Verandering:

- Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2018 is een aantal vitale, huidige gebruikerstoepassingen aangepast op de nieuwe wet. Het gaat dan om de functionaliteiten die nu zijn belegd in het Omgevingsloket online (OLO), de Activiteiten Internet Module (AIM) en Ruimtelijkeplannen.nl. Publicatie van het Omgevingsplan zal plaatsvinden in Ruimtelijkeplannen.nl.
- Het streefbeeld waar de Laan naartoe werkt, is dat in 2024 alle beschikbare informatie benodigd voor een ontwikkeling met een klik op de kaart beschikbaar is. Hiervoor is het nodig dat locatiegegevens in alle zaken worden meegenomen. Het gaat daarbij om informatie voor besluiten met rechtsgevolgen, zoals vergunningen of een omgevingsplan.
- De beperkingengebieden moet op kaart komen te staan.
- Gestreefd wordt naar een gelijke informatiepositie voor bevoegd gezag, initiatiefnemers en bedrijfsleven

9

Informatie en ICT (2)

Invloed op het Rijk:

- *Zelfde informatiepositie*: bevoegd gezag, initiatiefnemer en belanghebbende hebben straks eenzelfde informatiepositie. Het Rijk moet de informatie uit lokale systemen automatisch kunnen uitwisselen met de laan
- *Standaardisatie*: standaarden (o.a. semantiek en techniek) zijn nodig voor versnelling van digitalisering en kostenreductie. Het Rijk maakt hiervan gebruik in hun systemen en processen en zijn hierdoor aangesloten op de landelijke voorzieningen (OLO, AIM en ruimtelijkeplannen.nl)
- *Zaakgericht werken*: in de keten is van groot belang. Het zaakgericht werken bij gemeenten heeft ook consequenties voor activiteiten
- *Kwaliteit gegevenshuishouding*: door sterker in te zetten op algemene regels ipv. vergunningplicht vervalt de inwinning van gegevens over wijzigingen in de leefomgeving.
- *Locatiegegevens en coördinaten*: de informatie voor initiatiefnemers en belanghebbenden zal straks met één klik op de kaart inzichtelijk moeten zijn. Hiervoor is het nodig dat locatiegegevens in alle zaken wordt meegenomen.

Planning

- *Invoeringsdatum*: de geplande invoeringsdatum van de Omgevingswet is in 2018. De activiteiten met betrekking tot de digitalisering kennen een langere tijdshorizon (ontwikkeling tot ca. 2024)
- *Programma Invoering*: Binnen een programma Invoering worden gebruikers (overheden, burgers en bedrijven) ondersteunt in het ontwikkelen van kennis en vaardigheden, om in het jaar van invoering de Omgevingswet naar letter en geest te kunnen uitvoeren, zodat de ontwikkeldoelen van de Omgevingswet worden behaald. De resultaten van het programma invoering zijn:
 - Een informatiepunt omgevingsrecht dat op een centrale plek toegepaste informatie over de Omgevingswet en informatie over de invoering en digitale voorzieningen ontsluit. Het informatiepunt omvat een landelijke helpdesk, website/kennisportaal en een klachtenmeldpunt.
 - Een breed pakket aan kennis- en opleidingsproducten. Hierbij ligt de focus op overheden. Voor deze overheden worden producten opgesteld om burgers en bedrijven goed te bedienen.
- *Invoeringstermijn*: terugrekenend vanaf de invoeringsdatum is het de vraag hoeveel tijd nodig is voor de implementatie en voorbereidingen binnen het Rijksonderdelen.

11

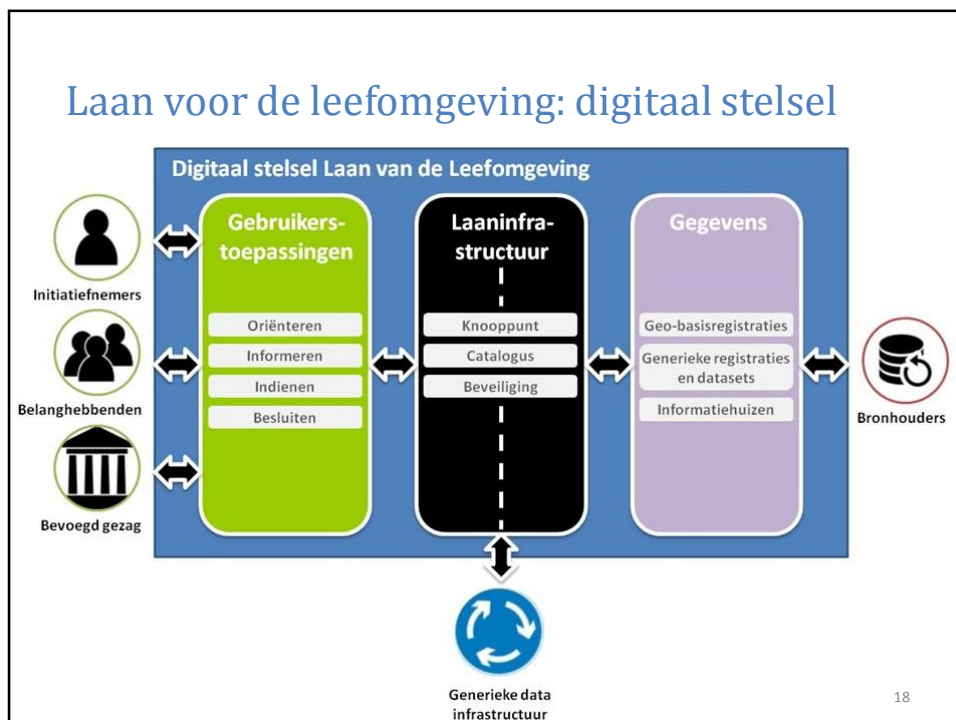
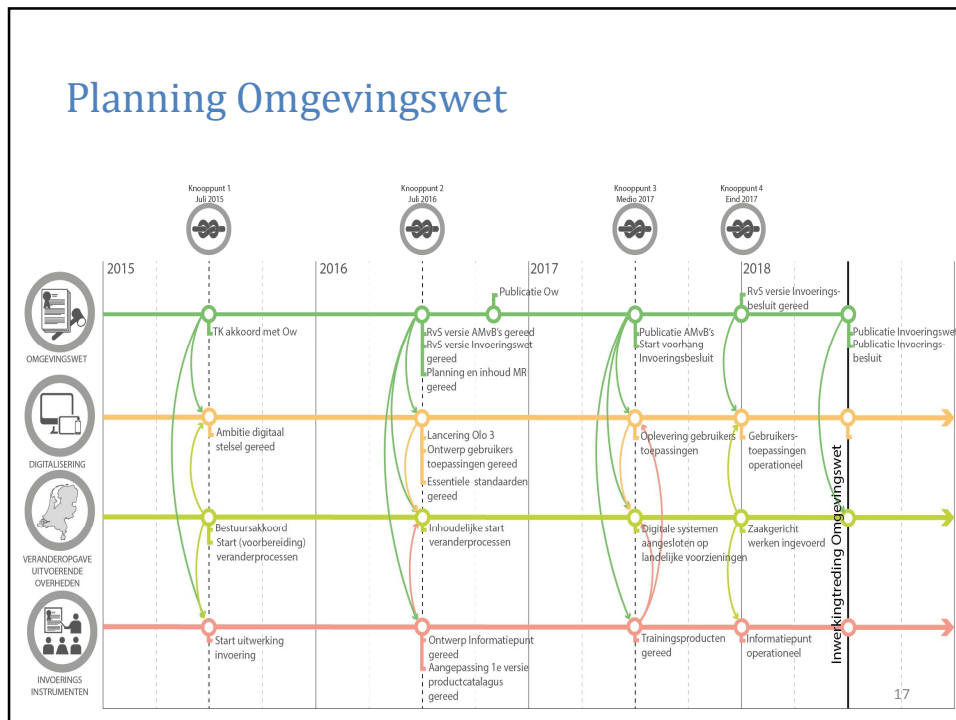
Bijlagen

Praatplaten Omgevingswet en aanvullende informatie

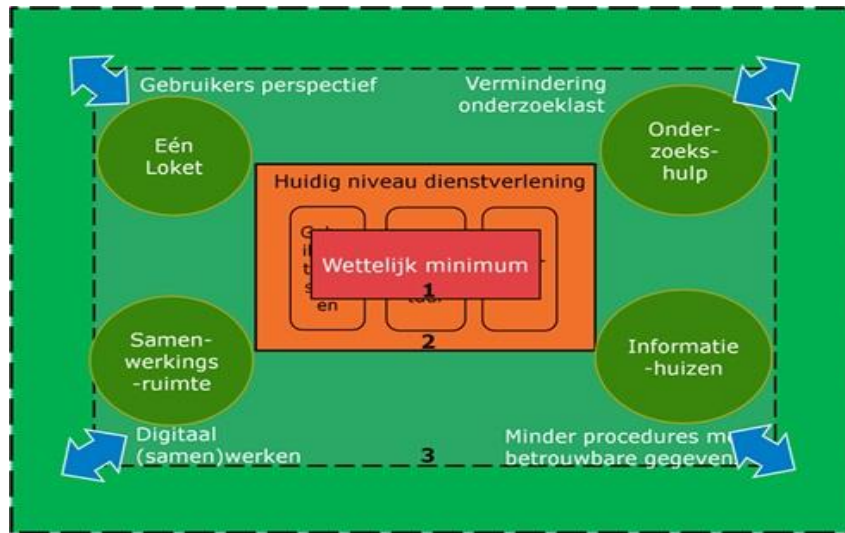
12

Ambitieniveaus digitalisering

19

Meer informatie

- Eerste onderzoek impact Omgevingswet gemeenten (2014)
<https://www.kinggemeenten.nl/sites/king/files/Eindrapport-IOW.pdf>
- Programma Eenvoudig Beter
<https://omgevingswet.pleio.nl/>

20

Verkennend onderzoek impact Omgevingswet

Streefbeeld bedrijven

1

Inleiding

- De programmadirectie Eenvoudig Beter (ministerie I&M) heeft Rijkswaterstaat gevraagd samen met KING en met medewerking van RH-DHV een impact analyse van de Omgevingswet(actualisatie) en onderliggende regels op te stellen
- De Omgevingswet ligt voor behandeling in de TK en het opstellen van de AMvB's is in volle gang. De mate van uitwerking van de AMvB's verschilt sterk per AMvB en onderdeel. Daarom wordt in dit onderzoek gewerkt met streefbeelden en niet met uitgewerkte was-woordt lijsten.
- Deze presentatie beschrijft het streefbeeld voor bedrijven op het moment van invoering van de Omgevingswet en is uitgewerkt naar de onderwerpen van de analyse en belangrijkste subthema's
 - Organisatie
 - Werkprocessen
 - Medewerkers
 - Informatie en ICT
 - Planning

2

Organisatie en werkprocessen (1)

Decentrale planvorming belangrijker en meer ruimte voor initiatieven

- Omgevingsvisie: strategische en integrale langetermijnvisie op de fysieke leefomgeving. Verplicht voor Rijk en provincie. Facultatief voor gemeente. Elk bestuursorgaan heeft een gebiedsdekkende regeling met alle regels voor fysieke leefomgeving. Gemeente: Omgevingsplan, provincie en waterschap: Omgevingsverordening. Alle regels voor fysieke leefomgeving in een overzichtelijk omgevingsplan, deze is integraal en is gebiedsdekkend.
- Gemeenten kunnen meer omgevingsplannen vaststellen, met dien verstande dat voor elk deel van het grondgebied van de gemeente slechts één omgevingsplan wordt vastgesteld.
- Bij de totstandkoming van de omgevingsvisie, het omgevingsplan en grote projecten wordt vroegtijdig samengewerkt met de omgeving: bewoners, bedrijven, belangenorganisaties. Dan komt direct alle aanwezige kennis en creativiteit op tafel. Dat vergroot de kwaliteit van de besluitvorming en het draagvlak. Wat uiteindelijk tot snellere besluitvorming leidt, is de verwachting.
- Het wetsvoorstel Omgevingswet biedt overheden meer ruimte voor flexibiliteit en bestuurlijke afwegingsruimte. De mogelijkheden voor lokale regels in het omgevingsplan en individueel maatwerk worden verruimd. Voor 70.000 extra bedrijven gelden straks geen rijksregels (bijvoorbeeld theaters, kledingwinkels, sportverenigingen, kampeerterreinen etc.) Lokale overheden kunnen als er geen rijksregels wel lokale regels stellen.

3

Organisatie en werkprocessen (2)

Invloed op bedrijfsleven:

- Meer vooraf geregeld en meer decentraal, decentrale planvorming belangrijker voor activiteiten in het fysieke domein
- Het omgevingsplan is veel breder dan het huidige bestemmingsplan. Het geeft alle regels voor de fysieke leefomgeving. Het is daarom van belang dat bedrijven al in het voortraject intensief betrokken zijn bij deze plannen.
- Er is meer ruimte voor lokale initiatieven, maar dat kan ook leiden tot verschillen tussen gemeenten en voor landelijk opererende bedrijven betekent dit dat iedere keer gekeken moet worden wat de geldende regels zijn voor de betreffende gemeente.
- Lokaal/regionaal kunnen er verschillen zijn door (andere invulling) lokale afwegingsruimte, met name voor hinderaspecten (vb. andere geur- en geluideisen binnen de gestelde kaders).

4

Organisatie en werkprocessen (3)

Meer algemene regels en meer lokale afwegingsruimte

- Door de verschuiving van vergunningplicht naar algemene regels hoeft voor veel activiteiten zoals bouwactiviteiten, brandveilig gebruik, lozingsactiviteiten en activiteiten nabij waterstaatswerken, hoofdspoorwegen en rijkswegen geen vergunning meer te worden aangevraagd maar moet bij de activiteit worden voldaan aan de algemene regels. In een beperkt aantal gevallen geldt nog een meldingsplicht (bijvoorbeeld bij activiteiten in het beperkingengebied).
- Voor milieubelastende activiteiten vervalt het begrip inrichting. Voor 70.000 gevallen gelden geen rijksregels meer voor milieubelastende activiteiten. Gemeente kan op grond van lokale gevolgen bepalen of milieuregels nodig zijn.
- Meer vergunning zullen gaan vallen onder de reguliere procedure (8 wkn) ipv uitgebreide procedure. Welke activiteiten dat precies zijn moet nog worden vastgesteld.
- De verplichte onlosmakelijkheid van activiteiten waarvoor een vergunning moet worden aangevraagd vervalt.
- Eenvoudiger vergunningen aanvragen uitgangspunt: 1 aanvraag, 1 loket en 1 besluit. Uitzondering hierop zijn watervergunningen.

5

Organisatie en werkprocessen (4)

Invloed op bedrijfsleven

- Meer onzekerheid over wat mag nu wel/niet (niet meer in vergunning vastgelegd) - > vereist meer eigen verantwoordelijkheid en ook kennis over wat wel/niet mag en onder welke voorwaarden. De wetgever verwacht ook dat de kennis bij bedrijf aanwezig is.
- Kortere termijnen omdat meer vergunningen onder reguliere procedure gaan vallen en voor een aantal activiteiten is geen vergunning meer nodig.
- Bedrijven vragen vergunningen zoveel mogelijk integraal aan. Dit vraagt een andere voorbereiding voor bedrijven. Doordat de onlosmakelijkheid is los gelaten moeten bedrijven zelf bepalen hoe ze het vergunningstraject willen inrichten.
- Burgers en bedrijven nemen hun verantwoordelijkheid, door belanghebbenden te informeren over hun initiatieven. In een aantal gevallen is er geen sprake meer van een vergunningstraject.
- Lokaal/regionaal kunnen er verschillen zijn door (andere invulling) lokale afwegingsruimte, met name voor hinderaspecten (vb. andere geur- en geluideisen binnen de gestelde kaders).

6

Organisatie en werkprocessen (5)

Toezicht en handhaving belangrijker

- Door de verschuiving van vergunningplicht naar algemene regels hoeft voor veel activiteiten geen vergunning te worden aangevraagd. Blijft overeind dat er wel volgens de geldende regels moet worden gehandeld. De rol van toezicht en handhaving wordt belangrijker. Bedrijven kunnen te maken met krijgen met algemene regels en met activiteiten waarvoor nog wel een vergunning moet worden aangevraagd.

Invloed op bedrijfsleven:

- Vaak geen vergunning meer op maat maar algemene regels waardoor het bedrijfsleven zelf verantwoordelijk is om uit te zoeken wat wel/niet kan in specifieke situatie.
- Daarnaast kunnen er ook nog activiteiten zijn waarvoor wel een vergunning nodig is. In de vergunning staan de voorschriften opgenomen in de vergunning.
- Er is een verschuiving naar toetsing achteraf –mag het wel- in plaats van vooraf vaststellen wat mag.

7

Organisatie en werkprocessen (6)

- *Ander verhouding met omgeving:* actief relatiebeheer met omgeving als onderdeel verandering houding, tijdig betrekken omgeving bij plannen en initiatieven -> het nemen van eigen verantwoordelijkheid om een goede buur te zijn.
- *Initiatieven:* door de Omgevingswet wordt het gemakkelijker om ruimtelijke projecten te starten voor inwoners en ondernemers.
- *Risicomanagement:* doordat meer via algemene regels wordt geregeld heb je als bedrijf minder zicht op welke regels er in jouw specifieke geval gelden. Hoe houd je het overzicht welke regels er gelden voor jouw bedrijf. De regels staan deels in algemene regels en deels in vergunningvoorschriften. Daarbij is er meer bestuurlijke afwegingsruimte waardoor er lokale verschillen kunnen zijn. Hoe vul je risicomanagement in?

8

Medewerkers

- *Kennisniveau*: de Omgevingswet gaat uit van grotere eigen verantwoordelijkheid en meer kennis over wat er wel niet mag. Vooroverleg is niet verplicht.
- *Vaardigheden/houding-gedrag*: participatie in decentrale planvorming, interactie omgeving, verschuiving van vergunning naar algemene regels. Geen overlegplichten meer voor bevoegde gezagen. Vraagt meer relatiebeheer van bedrijven.

9

Informatie en ICT

Veranderingen:

- Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2018 is een aantal vitale, huidige gebruikerstoepassingen aangepast op de nieuwe wet. Het gaat dan om de functionaliteiten die nu zijn belegd in het Omgevingsloket online (OLO), de Activiteiten Internet Module (AIM) en Ruimtelijkeplannen.nl. Publicatie van het Omgevingsplan zal plaatsvinden in Ruimtelijkeplannen.nl.
- Het streefbeeld waar de Laan naartoe werkt, is dat in 2024 alle beschikbare informatie benodigd voor een ontwikkeling met een klik op de kaart beschikbaar is. Het gaat daarbij om informatie voor besluiten met rechtsgevolgen, zoals vergunningen of een omgevingsplan.
- Gestreefd wordt naar een gelijke informatiepositie voor bevoegd gezag, initiatiefnemers en bedrijfsleven

Invloed op bedrijfsleven:

- Is voldoende kennis en ervaring aanwezig om de informatie te interpreteren?
- Wat is de verwachting van het bedrijfsleven voor de rol van het bevoegd gezag?
- Veranderingen in openbaarheid van onderzoeksresultaten

10

Planning

Invoeringsdatum Omgevingswet

- De geplande invoeringsdatum van de Omgevingswet is in 2018. De activiteiten met betrekking tot de digitalisering kennen een langere tijdhorizon (ontwikkeling tot ca. 2024)
- Onzekerheid: er is nog onzekerheid over exacte uitwerkingsniveau en product van de wetgeving en digitale voorzieningen.

Programma Invoering

Binnen een programma Invoering worden gebruikers (overheden, burgers en bedrijven) ondersteunt in het ontwikkelen van kennis en vaardigheden, om in het jaar van invoering de Omgevingswet naar letter en geest te kunnen uitvoeren, zodat de ontwikkeldoelen van de Omgevingswet worden behaald.

De resultaten van het programma invoering zijn:

- Een informatiepunt omgevingsrecht dat op een centrale plek toegepaste informatie over de Omgevingswet en informatie over de invoering en digitale voorzieningen ontsluit. Informatiepunt omvat een landelijke helpdesk, website/kennisportaal en een klachtenmeldpunt.
- Een breed pakket aan kennis- en opleidingsproducten. Hierbij ligt de focus op overheden. Voor overheden worden producten opgesteld om burgers en bedrijven goed te bedienen. Uitgangspunt is dat over het algemeen de decentrale overheden het eerste contactpunt zijn voor burgers en bedrijven voor wat betreft de Omgevingswet.

11

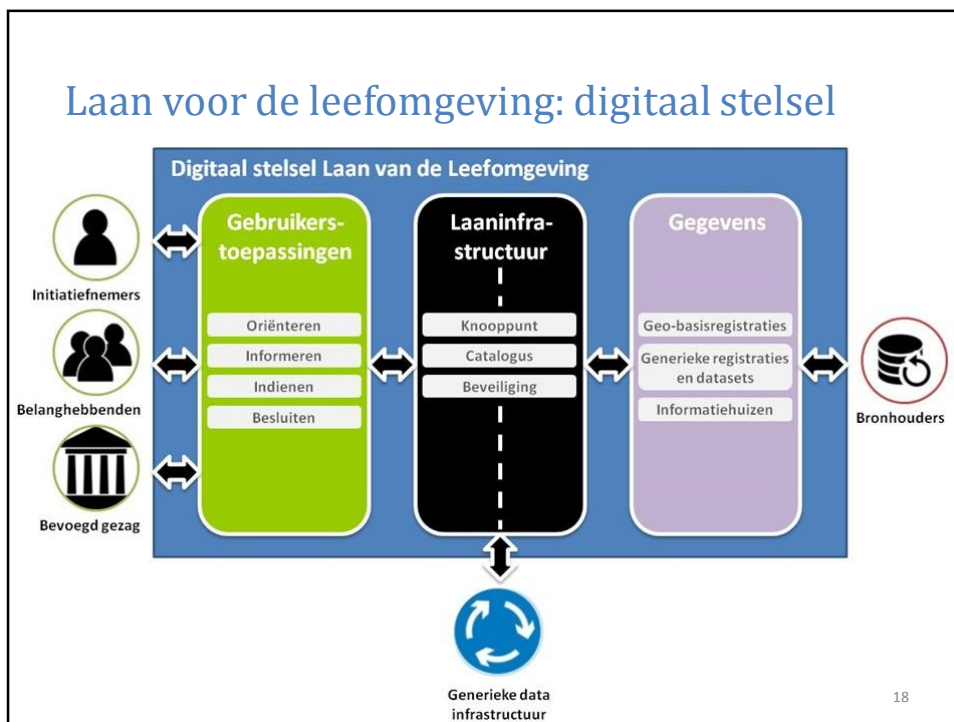
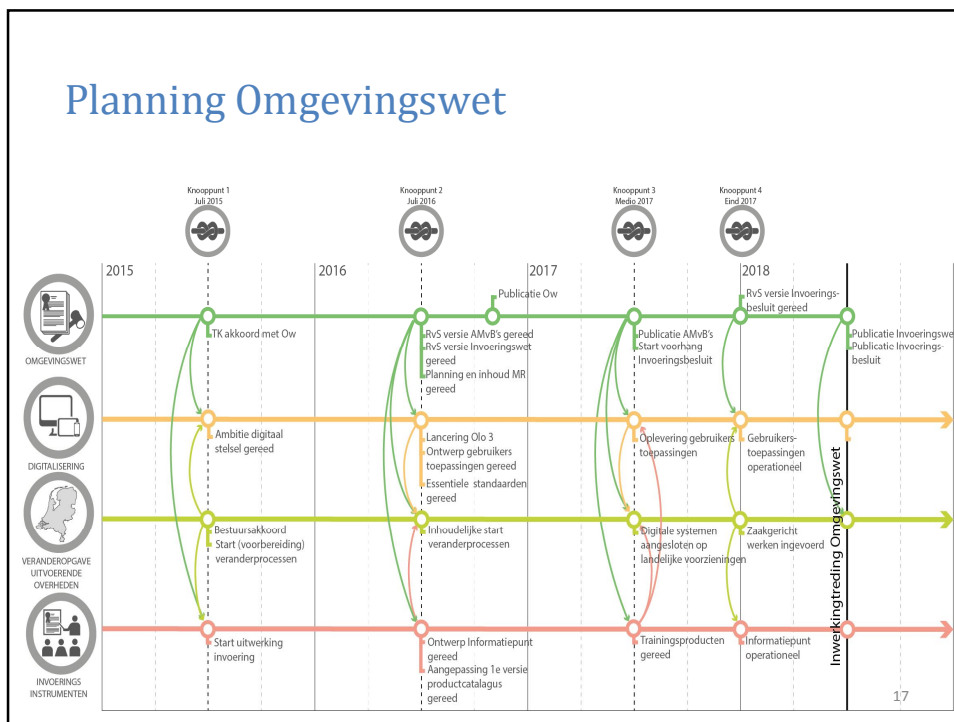
Bijlagen

Praatplaten Omgevingswet en aanvullende informatie

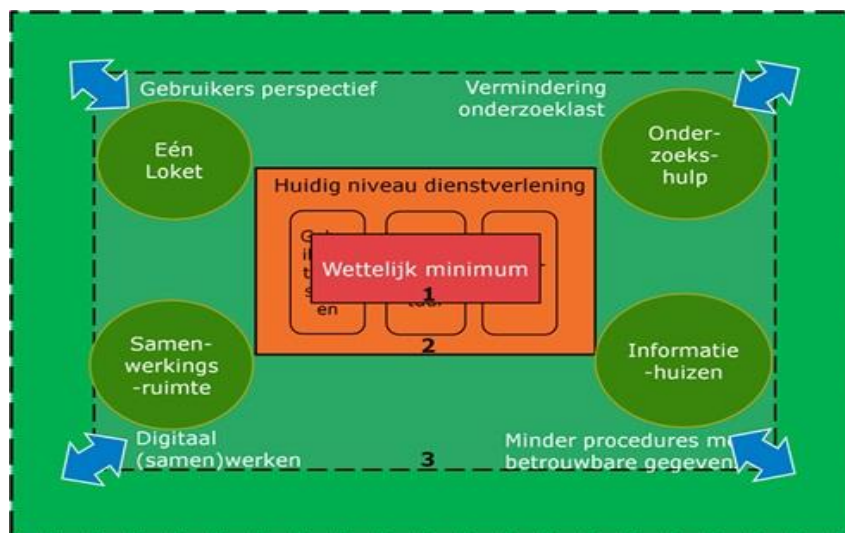
12

Ambitieniveaus digitalisering

19

Meer informatie

- Eerste onderzoek impact Omgevingswet gemeenten (2014)
<https://www.kinggemeenten.nl/sites/king/files/Eindrapport-IOW.pdf>
- Programma Eenvoudig Beter
<https://omgevingswet.pleio.nl/>

20

Bijlage 2 Basisvragenlijst onderzoek verkenning impact Omgevingswet

Algemeen

1. In welke mate bent u al op de hoogte van de belangrijkste veranderingen van de nieuwe Omgevingswet (doelen, kerninstrumenten, hoofdpunten AMVB's in TK-brief, etc)?
2. Wat ziet u in het algemeen als de belangrijkste betekenis/veranderingen die de nieuwe Omgevingswet met zich meebrengt voor uw organisatie? Wat ziet u als de belangrijkste kansen en knelpunten bij het gaan toepassen van de wet?
3. Wat is uw eigen veranderambitie van de organisatie bij de implementatie van de Omgevingswet (wilt u bijvoorbeeld een 'volger' of 'koploper' daarin zijn)? Verschillen deze ambities ambtelijk en bestuurlijk, en/of per onderdeel binnen de organisatie?
4. Kunt u de ambities en doelen van de Omgevingswet verbinden met de ambities en doelen van uw organisatie? Denk bijvoorbeeld aan vergroting lokale afwegingsruimte met toepassing meer maatwerkvoorschriften, etc.

Organisatie

5. Intern: Vraagt werken volgens de letter en geest van de OW volgens u ook een andere inrichting van de structuur uw organisatie? Maakt bijvoorbeeld de behoefte aan integraal werken het nodig om afdelingen anders in te richten, samen te voegen, op afstand te plaatsen etc?
6. Extern publiek: Leidt de Omgevingswet volgens u tot een andere verdeling van werkzaamheden over bijvoorbeeld, rijk, provincies, gemeenten en RUD's? Leidt dit tot andere meer of minder gestructureerde samenwerkingsverbanden?
7. Extern privaat/particulier: Verwacht u een andere rolverdeling of samenwerkingsrelatie van uw organisatie met private initiatiefnemers? Welke gevolgen kan dit hebben voor de organisatie (denk aan 'kantelen', inrichten 'frontoffice' en 'backoffice', etc).
8. Wordt er in de organisatie/afdelingsplannen van de organisatie al ingespeeld op de implementatie van de Omgevingswet (in formulering van doelen en prioriteiten, ramingen van capaciteit, middelen, aanstellen projectleider/implementatieteams, in de lijn, buiten de lijn, etc)?

Werkprocessen

9. Intern: Wat betekent de Omgevingswet volgens u voor de inrichting van de verschillende werkprocessen (bijvoorbeeld planontwikkeling, beleidsontwikkeling, vergunningverlening, toezicht en handhaving) binnen uw organisatie? Welke strategie hanteert u bij de toepassing van de verschillende kerninstrumenten? En is er een plan van aanpak in ontwikkeling?

10. Extern: idem als vraag 8, maar dan in de ketensamenwerking tussen organisaties. Denk aan verschuiving naar één bevoegd gezag, meer coördinatie achter één overheidsloket, etc.
11. Welke behoeften heeft u, gespecificeerd naar werkproces, om de implementatie van de Omgevingswet in deze processen tot een succes te kunnen maken?

Medewerkers

12. Welke groepen medewerkers onderscheidt u in uw eigen organisatie die op de implementatie van de Omgevingswet moeten worden voorbereid?
13. In welke mate verwacht u dat werken met de Omgevingswet andere eisen gaat stellen aan de competenties van uw organisatie (voor bestuur, management en medewerkers)? En welke eisen zijn dat (bv van 'nee,tenzij', naar 'ja mits')? Welke competenties moeten door wie ontwikkeld worden? Denk aan beweging naar meer algemene regels (meer informeren vooraf, meer handhaving achteraf).

Informatie en ICT

14. Wat betekent de Omgevingswet voor de behoefte aan informatie en kennis voor de verschillende groepen van medewerkers van uw organisatie? Heeft u aard en omvang van de behoefte van uw organisatie al in kaart gebracht? Van welke kennis- en informatiebronnen verwacht u meer of minder gebruik te gaan maken?
15. Welke ICT-voorzieningen en -systemen binnen uw organisatie moeten worden aangepast?
16. Wat is volgens u aan implementatieproducten nodig om medewerkers goed voor te bereiden op de Omgevingswet? Waar wilt u zelf voor zorgdragen, wat wilt u graag aangeboden krijgen?

Planning

17. Hoeveel voorbereidingstijd is minimaal nodig om goed voorbereid te zijn op de Omgevingswet en te kunnen werken naar de letter en de geest van de wet? Hoe ziet die reële planning eruit? En wat moet voor 1 juli 2018 geregeld zijn, en wat kan ook later?

Bijlage 3 Projectgroep en betrokkenen

De projectgroep voor de uitvoering van de verkenning van de impact van de Omgevingswet bestaat uit de volgende organisaties:

Rijkswaterstaat
KING
Royal HaskoningDHV

In de begeleidingsgroep zijn de volgende organisatie vertegenwoordigd:

IenM Directie Eenvoudig Beter
InterProvinciaal Overleg
Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Unie van Waterschappen
Programmaraad van het Programma implementatie Omgevingswet

Organisaties betrokken in de verkenning

Bij de uitvoering van de verkenning van de impact van de Omgevingswet zijn de volgende organisaties betrokken op het niveau van medewerkers, management en bestuur. De betrokkenheid vond plaats door deelname aan schriftelijke vragenronden, interviews, workshops en klankbordsessies.

Gemeenten:

Almelo, Almere, Amersfoort, Amsterdam, Apeldoorn, Bergen, Berkelland, De Bilt, Best, Binnenmaas, Breda, Bronckhorst, Bussum, Dalfsen, Den Haag, Deventer, Dongeradeel, Eindhoven, Ermelo, Groesbeek, Haarlem, Haarlemmermeer, Heerde, Hendrik-Ido-Ambacht, 's-Hertogenbosch, Hilversum, Hof van Twente, Krimpenerwaard, Leeuwarden, Lelystad, Leusden, Nederweert, Nijmegen, Ommen, Oldebroek, Ommen, Noordoostpolder, Roermond, Tilburg, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Valkenburg, Veldhoven, Velsen, Waalre, Westland, Zaanstad, Zeist, Zwolle

Omgevingsdiensten:

IJmond, IJsselland, Noord-Veluwe, Haaglanden, West-Holland, Midden-Holland, Brabant Noord, Regio Nijmegen, Noord-Holland Noord, Noordzeekanaalgebied, Twente

Waterschappen:

Waterschap De Stichtse Rijnlanden
Waterschap Peel en Maasvallei
Waterschap Zuiderzeeland
Waterschap Rijn en IJssel
Wetterskip Fryslân
Waterschap Rivierenland
Waterschap Brabantse Delta
Waterschap Vallei en Veluwe
Waterschap Aa en Maas
Hoogheemraadschap Delfland
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Provincies:

Provincie Noord-Holland
Provincie Zuid-Holland
Provincie Zeeland
Provincie Flevoland
Provincie Utrecht
Provincie Noord Brabant
Provincie Friesland
Provincie Groningen
Provincie Drenthe
Provincie Overijssel
Provincie Gelderland

Rijk¹:

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en wetenschap
Ministerie van Binnenlandse Zaken
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Ministerie van Economische Zaken
Ministerie van Defensie
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Rijkswaterstaat

Bedrijfsleven:

MKB Nederland & VNO-NCW
Neprom
Bouwend Nederland
FME – technologische industrie
Metaalunie
LTO Noord
Boekel De Neree
RECRON
VNCI
Votob

Overige partijen en expertgroepen:

Saxion Hogeschool, Informatiemanagement Groep 100.000+, VIAG, Dimpact, Gemeentelijk Geoberaad, Geonovum, NL Ingenieurs, Omgevingsdienst.nl, OLO Coach, Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden, Veiligheidsregio Utrecht, Equalit

¹ Inspectie Leefomgeving en Transport is niet betrokken geweest bij de interviews en de klankbordgroepen